Ketabton.com

وړانګه

يوه وړانګه په لاس ورشي
آدم ولاړ شي قدم وړاندي
بيا پيري په ځای ولاړ وي
او تيري وي لاندي باندي

ګوهر رحمان ګوهر

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب نوم : ورانګه
ویناوال : ګوهر رحمن ګوهر
دچاپ کال : ۱۹۸۹
خطاط : نورالدین «هنریار»

بسم الله الرحمن الرحيم

په ویاړ
د هغه ټولو زمریالو
چې د بنیادمو د ښتونو ځنې
تېځندې د پښتو ځولانې او د -
لاسونو ولچکونه پرې کوي او دا
رنګ آدمزاد خپل قجیر قامت
ته ورجګوي او ژوندنور
غوړځانګن کوي.

PROPERTY OF ACKU
7550

ځوک یې ولې خپل قسمت کړي
کومه ورځ چې نوربېدی[1] شي

ځان په پښو ولې لیکه[2] کړي
چې په ښتو کې اوډرېدی شي

څه په سر آسمانونې یې
که آسمان ځمکه کېدی شي

په مټ څه لره سرپه ده
چې په مټ نه رغونېدی شي

په خرډک[3] دې ولې سود[4] شي
چې په خپل نښترېدی شي

د پېړو[5] تل[6] ته ولې پلی[7]
له بریالو چې ملېدی[8] شي

د بازادارهنر دې نه نه ده
که نه یې چیتی بازېدی شي

لیت او لار چې د مېړه وي
فطرت ټول ولجه کېدی شي

۱- نوربېدل = بدلېدل، ۲- لیکه = حساب، ۳- خرډک = یوبوټی، ٤- سود = مطمئن
۵- پېړه = ماتې خوړل، ٦- تل = ډله جمعیت، ۷- پلتل = یوځای کېدل، ۸- ملتل = مل کېدل

که سواره لوی فرعونان دي

که کلیم ع شي کونړېدی شي

د بری لاري بند نه دي

که له سر څوک تېرېدی شي

○

لوی کتاب د میړنکارانو

که په وینه کې د ځانان کا

بیا د ختو کوکوشتان ټول

الوتونکی باتوران کا

○

د کلیم دودونه خپل کا

رانسکوره زوړ جهان کا

پرېباسلی او نتلی [1]

د دوران قهرمانان کا

○

هغه څوک چې میړه خپل دي

تېنګ په ننګ او په خپل خېل [2] دي

د زمرو مارڅې [3] یې ژوند دی

چې د شنو زمرو د سېل دی

۱-نتلی = ناتارشوی، ۲-خېل = هوډ، ۳-مارڅې = ښکار.

ترمې وینې دی سکروټې
ترمې وینې هم رامبېل[1] دی

د خېل تنګ دې پاتې شوي
په کولنه[2] دی که په بنکېل دې

رشی خنکه بې کوندۍ[3] شي
چې څانګې[4] همه رشپېل[5] دې

د اطبیب به دې خنک روغ کړي
چې یې چارې د شا خېل[6] دې

چې د دروزې[7] یې تښې وي
په وینو پراته غلبېل دی

چې جامه یې کاسیرې[8] وي
څه په چېل[9]، څه که بې چېل دې

د باتور انګې[10] وروستی ده
مشرې که په چارخویل[11] دې

۱- رامبېل = یوګل، ۲- کولنه = کټه چې دغوبې، څاروي څټ ته یې اچوي چې د آزاد ګرځېدو نه یې منع وساتي، ۳- کوندۍ = کامۍ کمتې - خلپل، ٤- څانګې = درې غابنې
٥- رشپېل = چې دغلې رشی پرې بادوي، ٦- شاه خېل = چې شاه خلیل کوي یعنې څرمنه شخ شخ تسمه تسمه کوي، ۷- دروزه = دغموړ نډه - تیلی، ۸- کاسیرې = بدلمنی
۹- چېل = پرونی، ۱۰- انګې = یوه لوبه چې وايي انګې انګې مل دی څوک دی ،
۱۱- چارخویل = قرقره

نه د دين، نه د سا[1] دين دي
خوار متازه د سوئبل[2] دي
شايد بيا خليل ع زرغون کړي
"مومنان" تول آذر خيل دي

کليمه لويه کيميا ده
لا ناپوهه پر دنيا ده
ژوند په هر اړيکې وي چې
کليمې ته يې اړتيا ده

د جهان د سمام[3] پيتې
ورې تندي بانديې ميرونه
د ملځي نه کله کېږي
د باتور، د باز کارونه
ننګيالي په دار بر سېره
غوړوي خپل منبرونه
په پاخون چې "زه يم" نه کړي
خوشې پوچ هغه مونځونه

۱- سادين = اړولې څمکه، ۲- سوئبل = دريمه نړۍ، ۳- سمام = بندوبس- توزيز

په جرقار چې لړو بر کړي
بلالي رض هغه بانګ[1]ونه
چې دا ځمکه دخدای کور کړي
دي هغه دښتن ملونه

ننګيالي دي شاه ميړونه
لکه حق يې کړۍ وړه وي
دننګيال په مټ، په توره
دلته ار دښتن کړه وي
خولې ماتې په فرعون کړي
دننګيال دمزري زړه وي
تورږخنګلونه[2] خوندي وي
حق ننګې يې غرين کړه[3] وي
ساه يې واچوي جوش[4] کې
له پيړو پيړو چې مړه وي
دناحق وړه[5] بتول پره کړي
وړه هغه کړي، چې تل پړه وي

۱- بانګونه = آذانونه، ۲- تورږخنګلي = باطل کاره، ۳- غرين کړه = قلا - سنګو
٤- جوش = تنه ، ٥- وړه = بريالي .

دګيډړه په اوړو نه شي
چې په غړمب د ښنو زمرو شي
په تسپو موسلو نه شي
چې په تورو، په نېزو شي
په منښتو[1] نه بودېږي
چې په وينو په خولو شي
چې د باز شوغې ته اړ وي
هغه څنګ له تو تکو شي!
ننګيالي يې شي کړولی
چې په دار، په غرغرو شي
د تاريخ بهير کړولی
کله څوک بې هوډيالو شي؟
دراسمنو چارې کله
د نارامو[2] په لينګو شي
دژوندون د ميدان ګټې
په ډال غاړو توريالو شي
دځيرک ميړانه کله
له درست کلې د رندو شي

١- منښته = زيارتونو ته دورو دپاره په ځان څه منل، ٢- نارام = ناغيږ- ناراست.

چې رنځور باویړې[1] وکړي

پوچې هیلې د دارو شي

آدم وکوره ای مار کسه!

کله یې سود په کور کو شي

د ځانګو د کوچنی نمرې[2]

پوره څه رنګ په ځلمو شي

چې د نمر د روڼاوي وي

روڼ به څنګ په اورکو[3] شي

عقل څه خوږي اتې دی

راسوري[4] په خپلو ملو شي

د ځیرک سر پوره والی

د حرص په سیپارو شي

چې له مال خبره واوري

پت په سربندې پاله شي

کائنات چې په منګل کړي

داسې سرې باله شي

۱- باویړې = بابیړې = د نلروغی بیا تاندېدل، ۲- نمرې = جامې، ۳- اورکې = اوربلکی
۴- راسوري کېدل = راکرځېدل- راخلاصېدل - راختل.

لوښتي نه تلي صبا څــوک
هم يو «زه يم» به تالــه شي

ښکلي هغه چې ښـېـوه(۱) يې
يو د «زه يم» په پســاله شي

زه يم هر کله ځلمـــى دى
دې وجود چې زوړ ځاله شي

هغه ورځ به ستـر سحر وي
چې دا ځمکه يو کاله(۲) شي

په يولوى سيـن کې غرلي
چړې، چړ، لښتي، ويالــه شي

دکتاب حد ماتی مه شي
هــره لاره چې تــړې

چې د ژوند د خيره نه وي
ورانوه لارې زړې

حق به هله ميشته وکا
لومړى غير چې وشړې

يا سرې ياد څـرې شه
حق ناحق ولې ولـړې

۱- ښېوه = دول- ښايسته والى، ۲- کاله = کور

زېښناکيان چې له مېنځ ورک شي
پرکڼي به شي مړي
لوی آتيان لکه اوګر[1] کړي
د جګ غر تېږې وړي

ستور ښار کو دواړه کسي
په ښار لوکړل تنها کې
نړۍ ورته پې چړته بيا موند
برد ستورو په دنيا کې

له کاروڼو او له ښکو
سره زر و سپکل کيږ[2] يکړو
الوول حق و ناحق دی
څنګ تراوسه سترګورو؟

د بوزر[3] د کندي خلق
د آذرود کندي دي
که هر څومخ په کعبه دي
له بتانو پيوندي دي

١- اوګره د ښارو د خوړلو نه وروسته پاتې کېدونکې ګیاه یا تاناتې، ٢- کیږیکره کیږي کوونکې

جوړوي د ښیښو مینې [1]
ځیرکان خوښیبه ګروي
د وختونو په ناتار کې
چې یې وکوري د بړ [2] وي

○

د وجود نیستي بلا ده
پرې له سختو مارکسان ژاړي
سر نیستي ده د نیش [3] "زه یم"
د وه نیستي کلیمان ژاړي

○

رغانه د توکو توکو
د صورت هسې د وړېږي
ولې "زه یم" یو توکیز [4] دی
یو توکیزی نه نړېږي

○

حیواني وجود د څه دی؟
د حجرو [5] الوولتیا ده
او حجرې د خاورین توکو
خپل ترمینځه اتوولتیا ده

۱- مینه = کور، ۲- د بړ = سنګسار، ۳- نیش = ناشته - نیشت، ٤- یو توکیز = د یو توکي نه جوړ - چې کمونیزه نه وي، ٥- حجره = Cells - ژوندینکي.

دا خاورینه واړه توکي
دبریښنکو غوښي دي
اوبریښنکو ته چي څیرشي
تشي ترقنده څپي دي

(۲)

دین همه واړه سره زردي
مذهبونه ټول زرنیخ
دین ژوندون کاندي غورځانګه
مذهبونه یي چارمیخ

○

ګرلاسي کندوان يي ډک شول
چي جَب جوب شول په خولوکي
څارله هغو توریالیو
چي په خپږ دي سرخیړ(۱) وکي
غوره(۲) ټوله دي په ځان بړده
تش لمن که یي پسرلوکي
ساده ګوري ملغلري
څسا دندوکو خرخوړوکي

۱- سرخیړي = سرپړه ، ۲- غوره = تومت- ګرم والی - ملامته

دا چې ګواښ په سترو کېږي

ته هم زوره څه نیزوګي

څه ناوياته چاره وکړه

مېړنیه! په تلو تلوکې

کوړیمار[1] چې د بمبل وو

هغه سر په مونډو[2] دی

کړولی[3] چې د باز وي

په لولکو په شوغو دی

چې د برید او د غدې وُ

د تسپو د موسلو دی

چې جرګې پرې ښایسته وي

هغه شرم د جرګو دی

چې ښتن د لوی اخور وُ

اوس د پوچو کښېدو دی

د تیرو تورو بوُر[4]کې وُ

د بې سترګو د کندو[5] دی

۱- کوړیمار = داتمان د مخې په لوبه کې په بمبل (په سرکې) د کوړې (حلقې) د ننه کې ویشتونکی

۲- مونډه = د مخې په لوبه کې په بت د تیلي خټې نه ښکته وچې کېښې لوښي، ۳- کړولی = د ښکار ځي کولو، ښار لو د پاره د باز تاویدل راتاویدل، ٤- بور = زمری، ۵ = کندی = چم، محلت.

د قرآن ځنې نامېنده
څه د خوشو عقيدو دی

بازداري يو لوی هنر دی

ته په يو بيله[1] بازداري
چې نه لري جمپ
په نامه باندې ميشکاري[2]
تش غر بازو وته ناسته يې
څه که ځوېږې د لوی بلاريې
ته ميرښکاره کړين غواړي
په ښه ښه مرداريې
يې په تومنه له و يارلو
خو په چاروکې د ويار[3] يې
له قرآن په غير هذا
بې صلوٰة مونځ گذاريې
کله سرکړيوان ته کوز کړه
چې داولې دومره خواريې ؟

۱- بيله = د څرمنې لاسمه چې د بازکښېنولو د پاره يې لاس ته اچوي، ۲- ميشکار = بلزوان، ۳- ويار = شرم.

چې ټولنه قرآني وي

دا سړي به شهسري[1] وي

دا تنزري تارونکي به

بیا بازونه وهندي وي

دا پرېوتي، دا اِنسټ[2] به

بیا نښتري آسماني وي

چې نومړي په قام قام دي

بیا به ټول یو آدمځي[3] وي

د نن شخولي[4] او کاتي[5] به

صبا توري او توبري وي

په ونډو[6] ځمکې د نن به

نه ځمکوال، نه شیخ ملي وي

نه به پولي، نه بېلتون وي

نه زما، نه زمايي وي

یو آدم، یو آدمتاله[7]

په کس رنګ به یورنګي وي

۱- شهسري = سترسړي، ۲- پرېوتي اِنسټ = بوهتې دی، ۳- آدمځی = د آدم زامن،
٤- شخوله = درسته، ٥- کاتي = تیکی، ٦- ونډو = داسې حلال کړې څلروې چې پکې خلقو برخې (ونډې) ملستي وي، ۷- آدمتاله = ټولنه چې پکې د ځمکې ټول استوګني (ځمک زی یا آدم زی) راټول وي یا سره راټاله وي

آدمځوني[1] به يو کور وي

وران به کور کې کور کې وي

درناوی به وي په جسو

سپکاوي به بې جسې[2] وي

نه مړيي نه به ښخېستن وي

نه به غټ، نه به نري وي

نه کاواک، نه به بې واک وي

چې لله به ټولواکي وي

ټولنوال به ټولنوال لـه

رب، رحيم وي، او ولي وي

هم به يې کسب خالقي وي

هم توره[3] به يې رازقي وي

وي پاڅون لکه يوتن به

يو تاله به مختګي[4] وي

له ختيځه ترلويديځه

به يو ستره ورورولي وي

په حدونو د کتاب کې

به د عقل خپل منځي[5] وي

۱- آدمځوني = ځمکه ، ۲- جس = وړتيا ، اهليت ، ۳- توره = قانون - تړه - تړلې لاره - لاره ، ۴- مختګی = مخکې تګ ، ۵- خپل منځي = خپلواکي - آزادي.

سین، د غاړو په درنښت به

تل تر تله غورځنګي وي

یو ځای به ټولو

ټول له یوه به لوکي وي

له قبلو دې ګډو وړو

به یوه کعبه موندي[1] وي

له زړه اور اورکو به

دحق یو رڼایي وي

سرې ټول به سره سیال وي

په فطرت[2] به یې سترواکي وي

○

ستا خیږه درست کائنات دی

ته لاکوز په خرخښو[3] یې

پولې پولې ده لا ځمکه

خپل ترمنځه په دښنو[4] یې

ژوند له تنه ګډونیز دی

ته ځان ځانې به تر ځو یې

۱- موندمه = راکښل ناوی- دغوبل دمینځ غوبۍ، ۲- فطرت = نیچر- دبنیادم نړیتر نور ټول کائنات ۳- خرخښې = جګړه، ٤- دښنه = دښمنۍ، ٥- ګډونیز په ګډه هستیدونکی.

ځمکه یو کور ځکه نه شه
ته ترنن د کورکوې
یوکوړمه[1] واړه آدم دی
تن په قام، په قبیلو یې
د یوې حجرې زیږنده
د حجرو په بیل کلوې

کړه بنا یو آدمتاله
وران کا پولې سرحدونه
د خپل تن حجرې کا ټولې
دا خواره واره قامونه
ستامرام یو وروولي ده
نه ملګري ملتونه
یو بیرغ په ځمکه جګ کا
کوز کا واړه بیرغونه
دا وسلې د مرګ لاهو کا
سُرد امن کا تارونه
پدې ځمکې - آدمځوني
بیا بر سېر کا جنتونه

۱- کوړمه = کورنۍ.

یو کتاب دی سرتوره[1] کا
نور ونغاړه کتابونه
بیا آزاد په آدمزاد کا
پارچاو[2] شوی نعمتونه

○

زول چاپیره سورالوزي
ډډ ویزاره راپریوځي
له دې چې قند نا تاربه
هم پاخه ښځتې وځي

چې د ژوند ځله یې مړه شي
چې یې ساه دلینګو وځي
راخوره شي پرې دلوړو
او ر په خوله ځوځي ماځوځي

د قرآن دعوه خو دا ده
چې مؤمن په هرچا بر دی
دعوه کېږي د کتاب کوره
د همه قامونو لر دی

۱- سرتوره = د سر قانون - اساسي قانون - بنسټیز قانون، ۲- پارچاو = ډب - بند.

د زردارو په تړلني
دي کټونکي په بايلني
د شته منو شته مني ده
د نيستمنو له نه بيبني
د مارو کوښي[1] جوړيږي
د تش بانړو[2] له شرمني
د زردار ماڼي ولاړي
د کارګر په تني پلني
د ډک لاس[3] سپينه جامه ده
د تش لاسو په ريمني[4]
بده ورځ د لوڼګرو[5]
د ازل نه دي ليکني
د باطل تولنه پايي
د مذهب په سروينځي[6]

۱- کوښي = پيزار، ۲- تش بانړي = نيستمن، ۳- ډک لاس = چې لاس يې ډک وي
۴- ريمنه = خيرنه - خيچنه، ۵- لوڼګر = بې ځمکي - چې ځمکه يا دوبتس
نه لري، ۶- سروينځل = ملاتړ کول - پلوي کول.

٤

○

وګړي ټول که آذري غواړي
ښځنستن له تا نه خلیلي غواړي
د فرعوني سپاره کوزولوله
واړه وختونه کلیمي غواړي
په تشو تیکو که کټي کیږي
د ننګ ډګر لا شه حلمي غواړي
وګړي ټول سر رقوي او پایي
حق د میړه غوندي ځوندي غواړي
ښکیلاکي عمرد خاروودې ګوري[۱]
ځوندي آدم به مخ کښي غواړي
دا باسین خونړي نیزاوچلي[۲]
د جالیوانو سرهنګي غواړي
په هسک اوتل د حقیقت لټول
تل سر ببري لیوني غواړي
چې د ښځنستن لاره د ب کولي شي هم
ځوندا سي زیږ او هک سري غواړي

۱- وګوري = خبردار ، ۲- نیزاوچلي = سیلاب او چپې .

○

د هګ قامونو په خرخشوکې
واړه قامونه بې هیڅه دل شي
د میکیاولي د شهزادګانو
په ژمنو خپلو کله عمل شي
خپل کندکونه به پرې ناتارکړي
ګډې که نتولې زمرې ته تهل شي
غښتلي متې د ځان کلا ده
کمزوري متې د ځان اجل شي
که سر ببري هودیالي پاڅي
په ریږکو[1] به دا هګ بدل شي

○

چې د حق سره په لار دی
لکه حق هسې بې ښار دی
چې د حق دلارې بېل دی
په دنیا په آخر خوار دی
یو ویاړلی د حق رنګ دی
بل هر رنګ آخر دو ویار[2] دی

۱- ریږکی = کوچنی - وړوکی - ناشی، ۲- ویار = شرم - پیغور.

چې تېغه[1] کې حق ته و لاړ دی
د خدای هغه څوک په کار دی

د خپل «زړه» نا روزونکی
خپل ځانی په ځان ناتار دی

د مېړونو مټ که کوري
ګل ورین هم تن ، ړچار دی

په توله چې د تول ژوند دی
حق ، او ښکلی هغه کار دی

چې د خیرد آدمزاد دی
نو په خدای هغه مخدار[2] دی

چې ناسور په مخ د ځمکې
شیخ ملي وي دا دوترې

آدمزاد به دوه ټپی وي
لرې برې نورې لرې

د ټولنو د لړمون به
زړینې لوړې او نهرې

۱- تیغه = برش - کږه وږه - نقش -
۲- مخدار = رویدار - دروند.

شی څوړلی خلقی به
بې دولتي (۱)، یوه څري (۲)
درپه درخاوري په سر به
پرکښې وي لولنګري
د ټولنو لور شور دا —
خپلو بدوله اشري
عقوبت په غرغندو شي
چې دکیا (۳) وي اورد سري
تاله تک د ادم ار دی
په یو ورځې برابري
چې پري دروې کائنات ټول
ستا هم هغه لار مخبري (٤)

PROPERTY OF ACKU 7990

دا چې خان خانتوره (٥) بولي
دا چې هرچیرته شمله دی
نیسمنان په کمند (٦) نیسی
وایي سپک دی ارکجه دی

۱- بې دولیت = چې دوله نه لري، ۲- یوه څري = چې یوازې وي، ۳- دکیا = چې لوګی کوي،
٤- مخبری = په برمخ، ٥- خانتوره = خان چې ټول پر انستل کوي چې د توري خان وي،
٦- کمنده = کم ذات - کم اصل - کم سیال

له ازل، وأيي بـرېـال يو
نور په برخه شاګنده[1] دي
دوى له مخ د خدایه رغ[2] دى
نور له پښتو يې زيږ نده دي!
کومه نوره يې د ازل ده
چې شتمن داسې پوره دي؟
د نېستمنو کوم ګناه دى
چې نيمګړي، نيم کوره دي؟
او په هره يو تـوله
پره، پرهوتي او روره[3] دي!
که د اصل ګرې پوښتنه
آدم‌زی ټول يو حجره دي
له يوې حجرې راغلي
قام، قبيل، تپه تپه دي
لوړ ژور دی له ز بېښـاکه
شته په نيشو[4] آلـوده[5] دي
د بې وس د بې وسى نه
وسمنې را زرغونه دي

۱- شاګنده = چې شايې لګېدلى وي، ۲- رغ = جوړ، ۳- روره = تباه.
٤- شته او نيش = شتمن او نيستمن، ٥- الوده = ننبتي- اخته

له شته منو غلچکو بیا
مذهبونه بدرګه دي

د فرعون د کور د ننه
په پاڅون آخر موسیٰ(ع) شي
د باطلو ښاماران ټول
تار پتار یې له امسا شي

○

عقل لیت دی، دیوکی ده
پرې قدم قدم رونېږي
کلیمه هغه شهلیت[1] دی
چې ټول ژوند پرې جوتېږي

○

د آدم د شاه ځامنو
توری هرکله ژوندی دی
د وختونو په آسمان یې
په ځلا ستوري سپوږمی دی

○

د زړو پېړو کارونه — نه مېړونه به بیا کړي
شاه مېړه کړي هغه چارې — چې پېړې پس یې دنیا کړي

١- شهلیت = شه + لیت = لوی لیت.

چې په ځان پلن[1] سوری نه شي
تول جهان په ځان راتنګ کړي
له کونړه چې دمه شي
هغه توری نېزې زنګ کړي
هو دیالی نېزه باز کوړه
چې په ماته نېزه جنګ کړي
له یوې بلې تېری ته
د رګې[2] زمری غوځنګ کړي
چې د مرګ په طلب نه شي
ژوندانه ورځنې څنګ کړي
ننګ په حق بانديې کوونکی
لکه ځان باندې چې ننګ کړي
رنګ له حقه ځنې واخلي
بیا ورپاڅي جهان رنګ کړي

کلیمان د ژوندون لاره ... رب دسترګو کې په ډک کړي
ځیرکان یې په لټون کې ... ترغمرونو سرغونډ کړي

۱- پلن سوری = په پسارده پلن، ۲- رګې = پرهار ژلی.

○

دی پکار څه رنګ اړیکی
د آدم له بل آدمه ؟
دغه لویه کشاله ده
او د ژوند لویه کړمه

○

آدم دغه قدر نه دی
انجړ بنجړ[1] ژوندینکی
یو مونډی[2] زه یم او ده دی
د بدلون پدې ځانده[3] کې

○

که آدم بې پوښه نړی
څه پیر مخی[4] رغانه وي
په ناتار د مړک صبا به
میراث مړي هداېره وي

○

د بدلون پدی ناتارکې هم یو "زه یم" دې خوندي دی
که صورت دی یواړتیا ده نود "زه یم" دی مونډي دی

۱- انجړ بنجړ = الوول ، ۲- مونډی = راکس ، ناوی ، ۳- ځانده = همتړ - فریم سکلیټ ، ٤- پیر مخی = پیرخوړونکی ، بدلیدونکی .

○

پیرخواره[1] یې له پښنو یو سي
چې ښوندې یې وي اوښکې[2]
د کچبه «زړه» آدم وي
خپلو نغوتو[3] ته باد وړي

○

د آدم له «زړه» پرته
نور هر څه چې دي نور پړي
له هر زبڼ پړې[4] د څېرې ته
لکه ځان هسې راز بڼي

○

هم برحق هغه ژوندون دی
چې د «زړه» په غبرګون دی
که وجود دی که شتون دی
کار د «زړه» یې پاڅون دی

○

چې د «زړه» په شرنګ نه دی روزنکی[5] د بدلون دی
د څېرو په کچ کې اوسي او دسترګو تش الون دی

۱- پیرخواره = پیوخوړونکی، ۲- اوښکې = اوم، ۳- نغوتې = جذبات - غوبزې.
۴- زبڼ پړې = هغه څه چې زیب ورکوي، ۵- روزنکی = روزنه کوونکی - لویونکی.

ټول فطرت يې خوري تالـيتره[1]

آدم نهی جدا جدا وړي

د ځـاني سـود غم خوړونکی

له حق لاري يبني پيشا، وړي

چې په نورو خپـله ويش کړي

خپلي برخې نه سـيوا وړي

چې مشال نورو ته جګ کړي

خپلي مخې ته رڼـا وړي

ژوند او مرګ يې دواړه سنګلي

د ځورلو چې دعـا وړي

چې له خپل ميوه آګاه وي

د بشـر درنې په شا وړي

اوښتون[2] د ژوند جـا مه ده

چې شي لټ . په هغو واوړي

۱- تالـيتره = په جمع - تاله .

۲- اوښتون = انقلاب .

دژوندون په لویه لارکې
مشالونه بلول دي
د تیرو په تور تیپونو
لښکرونه خپرول دي
کتابونه د بې ردجیل
سوزول او بادول دي
د آدم نه د پې یاد کړي
د عمرونو هیرول دي
که مذهب یې هم سړوینځي
چې باطل دی نیشکول[1] دي
که خوندي دي په کعبه کې
چې بتان دی لړول دي
په هر پل د پرمختیا کې
برابرا[2] شوي غورځول دي
چې ښکېل شوي په غورځنګ شي
ښکېلکونه یې غوځول دي

۱- نیشکول = ورکول- په نیشتکول.
۲- برابرا = په پلنو ولاړ.

د سندان تندي به چرې کروږنې نشي
د درنـدو پلکونو جوړ که پرې نانا روي

د مېړه نېستي يو څو ورځې نېستي وي
نه مېړونه شاعري نېسمن او خوار وي

د رند و عقيدو خلقو کې هم ښې له
ښبتنان دغرېدلو به په دار وي

چې بازونه يې په لاس کې چتې[1] کېږي
ځان به وپوښتي چې دا څرنګ بازدار وي

چې توره[2] دحقملا[3]نو خپلوي څوک
يو قدم يې په چاپه، بل په انکار وي

خپلې سترګې غړولې ورله بويه
که رڼا يې لاړ ليدلو له پکار وي

درباب خواږه دې نشته آدم خانه!
ښايي خلق چې له ميلسه[4] دې ويزار وي

۱- چتي = ورکوټې مرغې

۲- توره = قانون - لاره - منه

۳- حق مل = دحق ملګري

٤- ميلس = مجلس

ننګيالی نه اخلي لاس له خپله ننګه
اباسين کله پښه نيسي له غورځنګه
چې تر څو د ظالمانو نوغی شته دی
حقملان راپسته نه شي څنګ له جنګه
پوهګړي د بې پوهونه قلنګ خوري
او تول لاندې د کليمو تر قلنګه
چې يې مټ د غليمانو وي کسلی
نه ويرېږي يې له تشه ډنګه ډنګه
د مړدې توره ميدان کې لا سنه کېږي
خلاصه نه وي د کاټې[1] توره له زنګه
پخپل زړه کې زرغون شه او سمسور شه
څو دې نه ده لا کوټې[2] خاورينه ړنګه
چې يې جس وتن په مورکوپه پرې واوري
خو د هغه ته وي کړنجې د جهان تنګه

۱- کاټې = تيکي - چړتون

۲- کوټې = د داني کڅوړه

یو بری د یو جنګ غالی دی خوندي که
بیا په بل میدان بریښنا اوتالندي که
چې دلوی ښتن د لاسوسره ښایي
شاځلمیا! ځان په داسې کاربندي که
په حجروپه جماتونوکي تورتم دی
د ډیوې غوندې لنبه دې په تندي که
د میړه د ځوی آواز له خلقو بېل وي
ځوک به یې ښکته په تولنې ګوندي که
چې د خپل عمل لاره[1] ستړې کړل
ځوک به ښک هغه وګړي راژوندي که
له غوجلې د ښاروو به ښکته وځي
چې په مینه مینه ښت ته غوږوندي که
چې یې ویړه د نهورېنې له چا نه وي
هغې پاڅي بې وسان په ډاګ کوندي که

۱- لاره = لور

خپلې غوټې ته دغـــاړې
له خپل تنه پلواښنه[1] شـه
د ټېپانده اباسین خپـــل
لکه غـاړې په سـاته شه
د کرېږ سختۍ په ځــان کړه
پسته باز په الـواتـه شـه
په خپل ځان قید ونه کـېږده
زرغـونه شه او بیا شته شه
پولې ړښکه، پانګی[2] کـېږده
بیا په زغا ښت لکه مېږه شه
د ښتن دلارې مـل شـه
له ښتن ځنې لاړغه[3] شـه
په رېبلوچې ورکـ نه شي
په لوښنه[4] لکه واښـه شـه
دختیځ له الا الله -
لا الله د پرېـــواته شه

۱- پلواښنه = مرورې - پلګواښنه، ۲- پانګی = میرـ ډکـ - مرام
۳- لاړغه = لرغونی - وړاندې، ٤- لوښنه = خصلت - خوی

په ټولنو لیوګان که دي
هر وګړی لوی اوکړ(۱) دی

لولنګ څکه په نیش دي
درناوی چې په دوتر دی

ټول په تومنه آدم زاد دي
څوک تاله، څوک تالانګی دی

چې درنه دله(۲) یې مله(۳) ده
د هغوسوی په سر دی

داکندی دی د بې ننګو
څوک یې موږ، څوک یې نهر دی

هر ټولنه پانګه واله
دخان بدوله اشر دی

عقوبت به غرغنده شي
داچې نن ډکیا(۴) سوسر(۵) دی

۱- اوکړ= اولال، ۲- دله= ګوند، ۳- مله = ملګری، ۴- ډکیا= لوګی. کوونکی، ۵- سوسر= د ډېرو سپیاکو او د چې نری نری لوګی کوي.

چې زمانه ننګې بدې منې
وا به نه خلي توري څنې
په ګڼونو يې پسرلی شي
چې څوک ونغري سکروټې
خپله ګټه دې ئې نن څه ده ؟
چې ستايي د نيکه ګټې
د يوه ماته، باتې سوی
د تورګټ سوی ديوټ يې
نه نښتر او نه چنار شوې
څه د تورو خاورو ختې يې !
دا ميدان د تېرو تورو
ستا مصري توري دي سمتې
چونګ ايره يې پاتې شوی
وي انکار د درنې سنتې
حق ننګيالو ته وريتېږي
د بې ننګ هر کله بتې
لات منات چې ګذاري څوک
شي پخپله يخې ګټې

خړې، ځکه شوې، خيالي نه شوې

د «لا» شی ځني شی نه شوې

د جس ترغی نه نا مینده

ټل نچه شوې کنی نه شوې

تشه شخوله - خالي تیکی

ببل توره، توبرې نه شوې

له حجرې تر سرې راغلې

لا په «زه یم» سړی نه شوې

له مذهب چې ملستل دی

لدې مرېيني ژوندی نه شوې

انځاره کې[1] چې دی پروت دی

هغه ستر آدم زی نه شوې

مسنګیري درته آسمان دی

ځکه باز، باتورزی نه شوې

هر آدم چې دی فرعون کړ

پې بلواک، ځانوکی[2] نه شوې

۱- انځاره انځور- زړی- نقش

۲- ځانوکی = ځانواکی

د وکړو سالار پـروت دی
خو سواره چې شاه سواران کړي
د کوڅو لارو کوڅو د ري
ځلن ستوري د آسمان کړي
ګوګو شتان داو مـوختـو
سندان سري اتلان کړي
لوړ او کوز سره یو سیال کړي
اړو پیچ وار یو ځان کړي
چې سړي يې نه سړی کـړل
راغوزار هغه بُتـان کړي
دلالونو په ځلقولـــو
د مشکنو بازار وران کړي
چې جس من پکې قدر بڼي
راد بر هغه دوران کړي
داد نوم مسلمانان ټول
پر ریښتیا مسلمانان کړي

۱- اړوپیچ = خپلوکې په ضد ضدی - په غوټو پړه و.

په میروکې د ښکلو نه راټوکیږي
سره پیوینو د لاله پکې جوړه ده
ننګیالي دي چې د لوی څښتن په تار يې
پوره ته کړې د نړۍ توله باره[1] ده
ته تنزري يې، د نیاده د بازونو
ډېرې ځکه ژوندون دی اداره[2] ده
غزا وشوه که په نوم کلیمه ګوي يې
زرغونه دي له ژوند کومه کلیمه ده
هوښايي[3] په ټپوړوند دی، ښکاره نشي
که نه يې نن هم پرته هغه دوګزه ده
دګزی غشی[4] دي هر وخت په سر دی
په دیدوان[5] باندې دي اره پره، وره ده
صبا ښکه د شولان ګټو ته مټې
که دې نن ګټلی قام لره اوکړه ده

۱- باره = مسئولیت - ذمه واری - پره، ۲- اداره = ورانه - کمتې - لوټې،

۳- هوښايي = سبکاري، ٤- دګزی غشی = دوړې پرې ګوزار،

۵- دیدوان = شیش - څیرکونه.

لکه خلق هسې ټولنه
لکه کوڼ هسې یې غار

لکه اوښ هسې یې سوري
لکه پښه هسې پیزار

لکه باز هسې یې ماري
هسې باز لکه میشکار

لکه ږیره لاوڼ هسې
لکه سر هسې دستار

لکه توره هومره کټه
رَشه هومره څومره کار

دا وچت الوتو پانګې
د شهپرو په مقدار

د دیوې رڼا تر کوره
نمر په ټول جهان اوځار

د بې ننګه په رنګ د بې وي
ننګیالي نه لري سار

چې د لارې اوښکو نه وي
په هغو جوړېږي لار

لا پې د پېر وکړې ګاندي
یو منصور خېژي په دار
د بې متو وار ځنډ پېږي
د مت دارو وي بې وار
د زمرو نه اخستلي
سورلندې(۱) شي کله ښکار
د اتیانوس باري وي
په ملخانو کرمار(۲)
کلیمان نه شو تول عمر
له خدایي چارو ونه کار

مذهبونه دي پوچ شوي غربینونه(۳)
مذهبیان د خپلي ماتي بیرغونه
د هغو د "راتاندون(٤)" طمع عبث ده
چې مذهب یې رواښته(۵) کړیدي هډونه
په هغه سالو چې ځان لره دو پېږي
دي عبث د انځورونو کړاوونه.

۱- سورلندې = کیدر، ۲- کرمار = یوغور دی، ۳- غربین = یوټوپک ،
٤- راتاندون = بیارا غبرګیدل، ۵- رواسته = وراسته.

له مذهب يې چې تو دې وينې کتکل شوې
مسلمان بايلل ملکونه سنګرونه
له مذهب ځنې لوی شرک په جهان نشته
لګولي يې په نيش دي استونه
د مذهب دغونډلانو[1] تنستو کې
ګل ډيوکی[2] دي دعلم د پوهتونه
له مذهبه هک ځلمی تول ريزکي شي
ريزکونه کله کېږي لوی کارونه
تکی تکی دکتاب نن هم هغه دی
خو مذهب تری نه وښکلی دی ساهونه
چې تر څو دغه مذهب او داملا دی
وي تالابه د تالا قاموسونو خونه

◯

پوخ سنګر دی شاه مرډی ده
توربازي دی تيغ بندي ده
له باطل د ځان ژغورني
يوه لاره ملا بندي ده

۱- غونډل = غټ غمی
۲- ګل ډيوکی = دګل ډيوې

له فطرته دې پرده ده

له فطرت دې سرزوري ده

کلیمه دې سړیتوب دی

سړیتوب دې سرهسکي ده

د بل غم هم د ځان غم دی

دا پښتو، مسلماني ده

په ژوندۍ کلیمه بیا خلق ژوندي که

دا لاړو وړستو شوي بیا لومړي که

دا چې خاورې یې له مخه نه چاڼېږي

د سپوږمۍ په دود څوڼېږي پړقندي که

وروڼه وروڼه سره غوښې په چاړه کړي

له ټولیز ژوندونه وړکه کوندکوندي که

شاه میړونه له زړګونو ستورو تیر شول

بېړۍ راښکه خپل ملګري ګرندي که

د هغې بې ننګه خلقو مرګ روا دی

چې ګزران د بل په سوي کرپندي که

د پسرلي درنه وږمه شه په خوی کې

ځان وړښت، ګله برېښنا او تالندي که

شاه ځلمي چې د آدم په ننګ اوچت شي
«شاه پلکونه» بیا زغمل په ډال تندي که

○

د هندو خلکو لاس تپول نه ده
دستر کوه وکاګیره تلل نه ده
د ایلتیا(۱) نو کلي وړانول نه ده
د راسمانو یې سمول نه ده
که اوندي(۲) جوندي د دوپړک(۳) وي
د یکر نکانو غوښې کول زده
مذهب له ځایه راغورزول کړي
کتاب یې ځای ته برخېژول زده
چو نکوړکان هم کراولي کړي
لکه باز کله اوچت وهل زده
چې فرعونان یې موزي(۴) کران کړي
نو کلیمان یې تورنه نول زده
د آذرانو بتکورکي(۵) ښتول
د خلیلانو کعبه کول نه ده

۱- ایلتیان = پساتیان - وړاني پیدا کوونکي، ۲- اوندی جوندی = مزغړونی چې غوښې نه منې نه وي، ۳- دوپړک = دوړنګ - منافق، ٤- موزیکي = چې د هیڅ بنې نه وي تش کټ پړې ډک وي، ۵- بتکورکی = بتخانه .

د باتور په څوشهپرو خپلولو
منګیرک او غلیواز نه باتوریږي
دیو بت په لړېدلو بت غلیمو!
سومناتونه په کعبو کې نه بدلیږي
له کیکره د نښتر پیوند خوړو کې
نښتر هیڅکله نښتر نه پاتې کیږي
چې په پړو کو دي وژلي مذهبونو
هغه مړه په مذهبونو نه ژوندیږي
چې د زهرو ډک لښتي پرې راسواوي
دغه سوي چنارونه نه تاندیږي
د قرآن واړه رټلي عقیدې نن
د مذهب په کتابونو کې ساهیږي
د تیرو سره ملستي بناپیرک نن
درنیا په ټکی مرګ ته ببریږي

شاه ځلمي دی نوی ځمکه آسمان غواړي
د زوړ شوي په ځای نوی جهان غواړي

د خپل "زه یم" سرهنګي یې سلامت یه
مریئیتوب نه- ملګري د یزدان غواړي

ننګیالو کړه غاړه ما ته اطاعت ته
په لټون که د هغه دي خوځان غواړي

په دنیا کې یو کار هم ناشونی نه دی
یومخیزی[1] ځیګر وړه ځوانان غواړي

کشالې غوښتنې نورې د آدم دي
ژوندانه نوی تفسیر د قرآن غواړي

په لښکو د لیښتینکو کښتې نه شي
د ژوند ستونځې مېړني قهرمان غواړي

په یو ماره که کاوزشي، سود یې نه شي
چې ژوندي وي یا نوی ماری زمریان غواړي

۱- یومخیزی = چې مخ یې یوه وي- د یوې مفکورې.

عقل هغه وهندی باز دی په لاس
چې د پر اوچت اوچت ښکارونه کوي

ښکته له ځمکې نه تر نمر، ستورتلیز[1]
کراولې کړي، یرغلونه کوي

لوګیز[2]، اوریږه[3] که یې لاره نیسي
له الوت کله پرهېزونه کوي

رهبر، کړاو دی ټول د عقل چې نن
بریښ د ړوندی تومن غونه کوي

د آدم کار دی کائنات پرنول
بر هغه قام، چې دا کارونه کوي

چې په فطرت یې ده لتی اړولې
د هسکو سترګو معاشونه کوي

عقل بهیر کړ غور ځنګی د شعور
ویر ویرانې ټول مذهبونه کوي

پیاده له عقل کوم وګړي چې دي
د بل موټانه دې سوالونه کوي

۱- ستورتلیز = آسمانلاره - کهکشان، ۲- لوګیز = د کانوریځ یا نیبولا،

۳- اوریږه = هغه نیبولا چې ستوري پکې په زرغونېدو وي.

حق نه په څنګی، فطرت په ترڅی
تشې ځاندې وي، زور يې او به وي
عقل يې شل وي، هڅې يې کټه
په غتوکوري، ولې ړانده
نه پرې وداڼه، که دوی ژوندي وي
او نه پرې وراڼه که چرې نه وي
د ځوانمردانو قط نه وځي
نه يې خوابډه وي، نه يې تراخه وي
په "نن" په "زه يم" د واړه نيستمن شي
ځوراک يې خساک يې څواړه او څښنه وي
په زاړه شخوند کړي، نوی تري نه شي
نوی بريد ونه خودمېره وي
چې يې ړاغوند کړي واړه کړلي
ديو ګنجکي دا زړښت نه وي

د لوګینو د لیمون نه

اورین ستوري راغونځېږي

ستورتیلیزي سروهي لا

کائنات لا پراخیږي

که یو ستوری ورژیږي

نوی سل راوټوکیږي

د ژوندون زرغونېدو له

نوی ځمکی سادینیږي

چرته ژوند دی په بخښنچه

چرته کچ ، چرته ځوانیږي

د زرها ستورو میرو کې

د ژوندون غبری غږیږي

یوه ستا د ځمکه نه ده

چې ساه دار پکې هستیږي

شنخړي ځمکي ښکته پورته

ستورتلیزو کې څرخیږي

هغه ځمکه ستا دوتر دی

چې دي لاس وررسیږي

عقوبت به له دې ځمکې
درته کډې په سر کېږي

د مېړونو ستوري بېړه دي
له سپوږمۍ و ستورو تاوېږي

ديونوي کوږ لتون کې
د آسمان لارې چاڼېږي

عقوبت دا ځمکنۍ به
ستورکۍ زو ته ورسېږي

د ژوندون څومره رازونه
به په ډاګه وغوړېږي

قیامتي[1] پاینده هغه اوښتون شي
لا الا سره چې کله یې برغون شي

د عبرت مرې یې ګرځي په ملکونو
کوم فرعون چې له کلیم په ستور بېښون شي

د اولس وینې رهبېښونکي هله ورک شي
دربړیا[2] اولس چې کله په پاخون شي

دا ویارلي څلي هسې ولاړ نه دي
د مړدي کارونه ډېر په شواخون شي

چې په سین د اور او وینو شي وربوړي
قافله یو قدم مخکې د شړوندون شي

که هرڅو مره سنګرونه له ځان تاو کړي
عقوبت د ځمکې تبې هر قارون شي

چنیشني[3] عقیدې چې غاړه باسي
د هغو خلقو تول نه مریستون[4] شي

۱- قیامتي پاینده = تل پائیدونکی، ۲- دربړیا = خطر- نتلی- ځپلی،

۳- چنیشني = چې چېنا سکې یکې شوی وي، ٤- مریستون = هدیره .

د دوړان په زلزلو غرونه رارغړي
په شګلني ډېروکي څه له وياړېږي
تلناوونه يې رواسته، موږي خوړلي
چاڼ کېږدي کي به تر څو پوري اوسېږي
د پړنسبنتر په چورلندو ځمکي له تللي
کچه ډېلي! په خپل خېږڅه غلطېږي
د سورسين چپې دمه وښکه له يادو
اى فرعونه! چې کليمؑ پسې پاڅېږي
د ملخ ځانګ سړدي ملاشوله دوه غبرګې
ته لا ځې د اَتي بار ته لاندې کېږې
لا اله بتکور کوته ښکر پوکل دي
که مؤمن يي تر وروستي بت به جنګېږي

کله یې چې په زړه باندې سنګر شي
هغه قام هغه وګړي او سپین غر شي

کله د سړي برش د شین زمري کړي
لړو[۱] بر ورته د ګډو خپور لښکر شي

کله لکه بوټه چې د اکسیر وي
مس ځوانان چې ترې نه وځي نو سره زر شي

ننګیالي په جهان پټې را تلي نه شي
دوی د هرې سرخېرۍ[۲] وتلي سر شي

د هر کور انګړي تود، تیاره شي ورکه
مېړني ځلمي په هر لوري چې ور شي

له تونګه[۳] د عیسی چې نمړۍ وخوري
که د ختو کوشتان وي په وزر شي

د مذهب د مدرسې نه هیله نشته
چې یو چمنی هم د بدر لیچو ور شي

۱- لړ ـ کوز
۲- سرخېرۍ ـ د جنګ غالي سرپړه
۳- تونګ ـ شکور

○

دغلیم د برید او چیغې[1] حاجت نشته

لاس ترکړیو وچې پخپله سنګوال شي

دکور، قام بدخورمنځي[2] په ځان ناتاردي

په تیغه که باتوران وي تش پیڅال[3] شي

تانک دکفتي، د یرغل یې د لاس وځي

چې د چار اتلولکی توري نه اتال[4] شي

ځلمي وار په خپل اصل دي لالونه

دروزلو چې څوک نه وي کوتي لال شي

جماتونه، مدرسې او چمني د پرشول

خوله چا هغه بانګونه د بلال رض شي

○

چې دخاورو له کالبوته

اوده «زه یم» برسېرن شي

په اجل باندې جل راشي

بنیادم ولاړ شي تلن شي

۱- چغه = اپه ، ۲- بدخورمنځي = بې اتفاقي - اروپېچ ، ۳- پیخال = د باتورغل - غرباز ، ٤- اتال = په طمع - په اسره - معطل - ایسار .

دژوندون دغورځنګونولوی میدان دی
چاته پوُله نه سپوږمۍ اونه آسمان دی

دفطرت غیږه پرانستې ده هر چاته
بوُد هر چا هم په قدر دخپل توان دی

دا په تاده جوړوې کاڼې که توره
خپو ر چاپېره دجنګرېز واره سامان دی

نیمګړتیا کړمې تولې اړ په مټ دي
مټ کول د بنیادمو پور په ځان دی

چې یې زده د سورکو وینو کښېدی دي
د هوهنی دانشه کمې پدې جهان دی

د باتورلمڅی دنیا ده بېله بېله
یو د ځوَرې، بل دلوړې وږمې شاڼ[1] دی

چې سرمزی د نوبنت[2] یې په لاس درکړ
دلوی برید په ننداره دی اوس یږدان دی

۱- وږمې شاڼ ـ وږمې انګوونکی، ۲- نوښت ـ پیلات ـ ابتکار

چې د "زه یم" تول رنګونه

یکمانه شي یکرنګ شي

لکه غونډۍ چې چرې شي

اباسین شي په غورځنګ شي

○

سل بخونه مې چې یو مخ شي

"زه یم" هله خان دوران شي

کائنات کړي د پښو لاندې

سلاکاره د یزدان شي

○

چې یې "زه یم" په تنه کې

لکه بُت سلګون سري وي

آدم زی شي سل لاریزې

له یو دره سل درې وي

○

د توریال زړی راخېژي په سوسرکي
د هوډ ی هڅې و باسی لاري غرکي

توربرېسنونې یې پخپله غماز کړشي
مېړه کله پټېدی شي په لښکرکي

"ستوروڼا"(۱) کرښی د ځمکې کړله ماته
ښځوي بیرغ د ستوروخېل دوتړ کي

مرجوڼا د نهنګانو له کاله نه
ملغلری راپېنه کړېدی ځادرکي

نهري خوبه په یوماری وړیوځي
بله ماره یې نیولی وی نظر کي

مړدکي، دارو، بټک او اوربشینه
دغه توکي د مېړونو وی سنګرکي

هره ونه خپله مېوه نیسي
چا موندلی دی کروسکی په کیکرکي

۱- ستوروڼا = (یوه ژن د مرجوڼا) د ستورو ښکاري

زردار هغه کورکښان دي
چې څروندي بنیاد مان خوري

سر یې خوړ په پته یې نه خوري
سنه بر سېر یې په میدان خوري

د بې پرسه کلو خلک
څه مُلا، څه دوتریان خوري

یو وَړی یې په شا پروت وي
بل شي لېښتي بار کسیران خوري

د باطلو را جوړه ده —
په برمت یې بې کسان خوري

روایات را پا خېدلي
په حملو حملو قرآن خوري

د آدم په بدې ورځې
کلیمان وار خپل ځان خوري

چې په منځ د هوډ یالوځي
لاړ یې خو د کړپې کړپې وي

چې په څرخ باندې سوري شي
د هغو تورو لاشې وي

چې له اوره ځني ونه ځي
نو هغه پڅې اومې وي

له چیو چې انګوڅه شي
پولادي هغه سینې وي

چې جنګړېزې ژوندانه وي
د بوم د کې یې شملې وي

چې د مټ مجال یې نه وي
د هغو نا ندرې ګیلې وي

د باتورو هغې ګوره
څه که یو موټې بڼې وي

چې وهي د تنګسې توري
په هغو کله تنګسې وي

چې ژړیاني یې تاو نه شي
نو هغه لیندۍ پړکې وي

چې وهي د تنکسي توري
په هغو کله تنکسي وي
سپوږمۍ، ستوري، ستورتیلیزي
د میړونو برآمتي وي
د سرهنګو غور څنګونه
د تاریخ زرزرینې وي
د اخلاص د شاهسوارانو
منزل لوی، لرې توښې وي
چې منګل یې د زمرو وي
د هغو مارې سکي وي
په راسمو باندې غرونه
د مالوچو پاغوندي وي
پرناورې سنګر بایلي
وینې سترګې پلیتې وي
دو ننګ تښتي کڅ پرې نه
چې د بدرنړیسي وي
د میړونو لوی لاسونه
خپله توري او بلې وي
د ګیدړو په نصیب کې
د زمرو پاتې درنګي وي

Reserved -1-

چې یې پښې وي غزولې

د هغو دا کې سپېرې وي

چې له ژوندنه ماتې وخوري

زور یې تول په موسلې وي

د مړشواکو مسئلو کې

هم د مړو مړینې کیسې وي

کوښی هم ځان سره کوږ کړي

چې یې خپلې پښې کږې وي

دیو روغ د سیالۍ نه وي

د ړندو که پرکښې وي

قام دلې دلې تورو تور بریښ کړي
دغه کمال د اولسواکۍ[۱] دی

هر دلیت خپلې دلې ته ښه وایي
دغه دستور د دله بازۍ دی

پلویان راوړي، ناحق به حق کړي
"قامي[۲] جرګه" کې سوال د لیږې دی

چې "جرګه غړي[۳]" ټول شته منان وي
وار هیواد دی ونډې ونډې دی

کاواکه دروغې واکمنې دلې
څوک یې د مخې د کاواکۍ دی

د "سلاغونډه[۴]" سپېڅلې لار ده
ولې هله چې د حق په تار ده

۱- اولسواکي = دیموکراسي.

۲- قامي جرګه = پارلیمان.

۳- جرګه غړي = ممبران.

۴- سلاغونډه = د شورې غونډه.

ولي هغه چې د حق په سر یې ننګ دی
واړه شروند یې د کتاب په رنګ کې رنګ دی

چیلې ناوښکې په سمڅو، په لغمونو
ببل توره د باطل سره په جنګ دی

د جهان په "ډنګ قامتو" سراوښکلې
سالارۍ یې په نړۍ پورې قلنګ دی

هم د علم په دنیا یې بیرغ جګ دی
هم چاپېره یې د سینه سرېتوب ډنګ دی

هم یې کته، هم یې مخ ملازی ورکړه
خپل پردی یې په نمانځنه باندی رنګ دی

د زیارت خوړو ته ناسته بې کتابه!
ستا کوږ لارې ولایت د پلې لنګ دی

منکران په دلیلونو منکران دی
او مُلا د بې دلیل مذهب امام دی

روښان خیاله نه کافر دی، نه مومنکی
د تسپو سره ګرزان یې له ناکام دی

هغه څرنګ به د بل کاسه کړي ډکه
چې يې خم پخپله وچ او نسکور جام دی
پوهګړي توري تر هېر يې، ځي په ډډه
چې ملا ورښکاره کړي کوم اسلام دی
لیشتکي له لیشتکي مفکوري زبږي
ځان وګوره په جهان دې څومره سام دی
مذهبونه په کړي د نیمسانو
د شته منو د خوندي[1] کتو سمام[2] دی

خدای څروندی مال یې میرات دی
څه بې کچه ناروا دي
دي ديولو چې د خدای دي
نه زما دي او نه ستا دي
دا دلاد دوران سر دی
دوتریان چې په کړ با دي
د هغو لپچې تاوېږي
له پېروونه چې په غلا دي
له زما، له زمايې نه
پساتونه په دنیا دي

۱- خوندی = په امن - Safe ، ۲- سمام = بندبنا

چې لېږین ترې لاس نیوکړي

شاه میړونه د الله دي

امانت د اولیا دي

چې له تا ځني سوا دي

چې د حق او د باطل د غره راشي

د بې لارې پلار نیکه په لاره مه شي

چې توره[1] یې د بتانو لپاره وي

خدای دې وکوماري ته هغه میړه شي

چې یې غل غدو له ویرې بلوسه کړي

په مورچلو دقام ویښ هغه لیمه شي

چې مرشواکي ولسونه پرې رغیږي

که یې سل ځله توکې، هغه تارخه شي

څه زرغنې زرغې کوې چاقهرمان ته

که ملا وتړې، هغه توریال به ته شي

غرونه غرونه واوري هله به شي ویلې

چې د نمرپشان پرې سور په ایشبد شي

چې یوه پلارګنې ومانځي اولس ټول

ته به هم د اولسیاسو په وله[2] شي

۱- توره = دستور، قانون ، ۲- په وله = په دوډې - په بنډوریځ

چې را شپېل دې په راشه د آسمان ښخ کړ
بیا به هله د سرې په نوم باله شي

چې د کراو تندي خولې خولې شول
د قام جوشې بیا پلوشینې شولې
د سربښندنې کرامت وکوره
د ازغو غېږې گلوړینې شولې
د پلار څېرې دې کائنات دې واره
کاش چې دې تورې بیا پلرینې شولې
باتورزي خپله به راوزېږوي
که د پروکي دې مابڼینې[1] شولې
غراو راغه یې ښېخ ملي ونیول
چې د زمري ستوکې تندرینې شولې
د تورانې لېونې کړیکې سره
څانگې غړانگې سندرینې شولې
چې بیا په رحل دې کتاب وخاته
ذرې بې ارزه دې نمرینې شولې

۱- مابڼ = یوغر

کلیمي لره ښوندي زړونه پکار دي
او ورله لوښي په پنډه کله پیدا کیږي
په خوږ ژبو کي له بحر کو تو غږیدونکو
تر آسمان ښه کوونکي او رتاند بسزیا
چي یي نو د تني وچ ځیلي ښوستي شي
په کږوږو شیبونه راتو کیږي
د مذهب په ګڼ خوږلو لختو لهرو
د سرهسوري د قامونونه جوړیږي
هلک ځلمي بویه بیرغ د محمد له
دا په خوار ولیشتکونه پورته کیږي

مرده یو کي مذهبونه
لاري یا نه شي ښوولی
د بوزره انقلابونه
آذر نه شي راوستلی

د ښوندون او بزدي کیسو له   کائنات به چاڼول وي
له موجود ځني پیشسا به   ترلوکیږي پورې تلل وي

○

چې په هغو شرعو ننګ کړي
چې پرې کسرې وي وختونو
ګویا ځان له توزیېز(1) کړي
د کوړونو، کفنونو

○

د باطل سره په جنګ کې
نه نیم سول شته، نه سرګشته
د خلیل مټ دې تود اوسه
د آذر چې بُت کړه شته

○

د ړندو عقیدو ښار کې
انقلاب رابرسېرن شي
د زړه خدایانو مخ چې
ولسات ته کرغېړن شي

○

بتان شي د ځمکې تبې
بتکورونه رانسکور شي
چې د زړونو په ورشو کې
حق زرغونه شي، سمسور شي

○

---

(۱) توزیز = بندوبس

خلیلان چې له ټولـــنې
د خدایانو وهکول کــړي
ټولو مړي د دې خدایانو
خدایي ورپوچ کول کــړي

کلیمان د فــرعــونـانو
پاچایي هله غـــوزار کــړي
چې بې لاره ې ولسات ټول
د دلیل په زور په لار کــړي

دکلیم د درنې پـــرګـــــې[1]
خلقې وې وارې زبـــرګې
هم یې کــټه، هم بخښـــنه
هم یې مټ وي هم یې سترګې

چې د وخت اړې ګـــړی کې
بچاې ټینګ لکه د غــر وُ
د خپل پوخ «زه یم» په مرسته
د همه پرګنو ســــر وُ

۱- پرګې = پـرګـنې .

اوسې تش د عقل اند پښنو سره

ځې په تیاره لار او ړاو ړکو سره

عقل که سقراط دی، بریالی نه شو

ګرېوې په لاس د پرشو کشالو سره

ستونځو د ژوندون له برمه پرې یستل

دل یې چې سپوږمۍ ستورې کړل پښو سره

لا تر او سه لرې له خپل ډکه یې

لارې کله مارکس، کله روسو سره

کله په یوې کله په بله ځې

درومې دې نیلې د پرپوکو سره

وینې اوښکې وچې شي لنبې کښېنې

عقل چې بلد شي الله هو سره

راشه د کعبې درشله ونیسه

مل شه ای خیره که کلیم زو سره

○

آدم زی له مریئیتوب ځنې آزاد کا
د "ماکان لبشر"[1] سبق ور یاد کا
چې د بل د خولو وزم تېر اخیږي
د هغو ماڼو کړ کچوخور بنیاد کا
د آذر د بُت خانې لړولو ورستو
شړی ورا ورځه کور د خدای آباد کا
چې صبا په غر قبدو شي کلیمه وایي
د دوران فرعونان ډې خدای ر اياد کا
په لوخړو کلی پټ، په وینو ړوب دی
د کوچینی فکر سالار دې څه فساد کا
د مری په ځای خښتن چې زور نیسي
د عمر انصاف به غل عقوبت ساد کا

○

لړ کوپوانه د فطرت یې چې لاس وښکه
هغه قام به زر یه غاړه کِند کچلول کا
لا اِلا چې یې تورَه شي د ښولـنې
هغې ړب به یرغلونه د منګـول کا

---

(۱) (ما کانَ لبشرٍ ان یؤتیه الله الکتاب ... ثم یقولو للناسِ کونوا عباداً لی ...)

حق باطل تورې تور برېښ دي تل راغلي
حق به نه وي چې باطل سره نيم سول کا

د ږ قامونو نه دي غونډې اوبو وړې
په سين غاړه له بارګير خوشي پرزول کا

رسيدلى په خپل «زه يم» شاه مېړونه
باچاهي زرغون د خاورو له کنډول کا

دا کاني يوازې تېرو خلقو نه کړې
خلق اوس هم په ژوندون لو نه ښخول کا

د دې کلي خلق ټول سره يخواره دي
په پو دو فصلونو بلو سې خپل ته شپول کا

چې ځانګړې سود پسې يې شي وګړي
په ټولنه کې سور او ور په غرغنډه وشي

د ښته منوشته مني چې خمار وکړي
انقلاب د نيسمنا په راتلو شي

چې بې وس دي دو سدارود سيالي شي
د زر داره تيې دا کله پيرزه وشي

دو تريان د لونګو غمونه نه خوري
له لېوه کله زره سوى د شپنکو شي

زر داري د پردو وينو لوى اغيږدى
اغيږلي عقوبت په چاو ديدو شـــي
الا مي د او ښتون د قلِ الْعَفـْو ؟
دوترونه چي ورو ورو په کمېدو شي
هغه کار چي کليمانو ته اتــال دى
هغه کله له مارکس او له روسو شي

له د ستور د باتورانو چي بي ډک دي
خود په جاله کې پيدا بي مښنګيرک دي
چي يي ژوند د خدائې لاري په لاروي
هغې سيال دى، هم برخين هم په خپلو ګډ دي
د ميړونو لار ده اکي آسماني لاره
مزغړو ته لاري تل د دوپرک دي
له ساده ايمانه ځار يي فلسفي شه
څښتنان چي دلروکې د بتک دي
شپنکې کوره غرضونو شه مخان کړل
په برمته ارم په غوښود کنډک دي
د ننګيال واړه کارونه هلي ځلي
د ښمنو، بي اسرو په کومک دي

تور(1) ځنکلي پرې برې راوالي نه شي

چې د بدر، دحنين توري ترملا دي

الاجي غونډې دا نه راوړي يوځاى له

شاه ځلمي له شاه ځلموکه شاپه شا دي

ننګيالي د سرزړوکي د تور سرو

ننګيالي جګې شملې داوليا دي

فرعونان يې چې په مکرکوټ ښکارکړي

زرکول يې بيا کاروونه د موسى ع دي

يوکتاب و چې امت يې پرې ټول راټول وو

يوکتاب دې، اولړوه(2) دوه اويا دي

هر دليت(3) دخپلي دلي د وزې(4) وايي

او امې خلق حريان، چرته رښتيا دي!

١- تورځنکلي = چې توره ځنکل لري د باطل ځواکونه.

٢- لړوه = ګوندونه - دلې.

٣- دليت = د دلې غړى.

٤- دوزې = ثنا - صفت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

د زراڼې[1] تنګسې کړښې کې
ژوندانه کله ځانېږي

ژوند غځېږي، او چتېږي
زراڼه خوري او سمسورېږي

د زاڼې وجود د خير دی
چې پرې "زه يم" شيرازېږي

د وجود دنيا تاغير خوري
"زه يم" کله تاغيرېږي

د خښتن په ليکه "زه يم"
خپل قامت وته رسېږي

د زاڼې ځانده شي رنګه
"زه يم" هر کله پائېږي

○

دله د خدای ماتې خوړلې نه شي
څوک يې ترلې پرانستلې نه شي

توره به ستا د موزيکې توره وي
د ميړه توره پخېدلې نه شي

---

۱. زراڼه = (الکه واړه زراڼه) ماده - چې زيږول کوي - Matter.

د ګید ړ بړخې دی هر چا و خوړې
د زمري برخې څوک خوړلی نه شي
که بُت خانه د پلار نیکه ده نو هم
خلیلان غلي کېناستلی نه شي
چې یې بیرغ د الا هو ړپېږي
څوک په سنګریې ورختلی نه شي
زمانه هر څو مرو که مخکې ولاړه
له کلیمانو مخکې تللی نه شي
دغیر قامونو دکټ پښې تر ناسته
تا عزت داره څوک کښلی نه شي

○

دخیګونو[1] خاوندان چې اړ و بیچ شي
رسوي به څوک جاله وایه ځکو در ته
ځاني سود چې مدعا شي د وګړو
بیا څوک اړوي بلرو نه پردي ور ته
په زنارکي تسپې و پیلې خلقو
یو مخېزې مسلمان چې لاړ شي چر ته!
د خلیل نوم د ثواب دپاره اخلي
زوندانه دې بتول ناري وهي آذر ته

---

[1] ـ خیګ ـ شناز.

خدای دي توان د مټونو یات د شا ځلمو کړي
چې په ننه ورکېږي دي لوی غمر ته
د کلیم د پرې خلق هم هغه دي
نیمګړتیاوې چې د خدای رسوي سر ته

بیا پېښور د محمد(ص) په وینو جب دی
د طائف خلقو دي تیرې بیا ورولي
دا جنډې د کلیمې چې چرته رپي
دا د بدر له میدان راغلي سټولي
د کعبې په توره کټه لوظ کوونکو
د سرونو په بازو غاړې خلاصولي
صدقه د وینو سرو د پښتیالو ده
چې نن قام د خپلواکۍ خبرې کولي
د سمسور فصل رشه پیمانه کېږي
د تش تورکي پیمانې کله چا کولي
سمندرې خیرې غوڅ کا خپلې غبرګې
که اوبه دا لګه وروځي خټولي(۱)
ساقي خُم ته د شا کاسه سره ناست دی
خو که سترګې لیونو بیا وغړولي

۱- خټولې: چې د خټو لوړکي وي.

پخه مه شه د توریال د مړدي توره
د منکرو لا ولاړ دي سنګرونه
د ښروندی مفکورې[1] خپله د ومره ځواک[2] وي
بې لښکرو کړي را لاندي هیوادونه
انقلاب د کلیمې راغلی نه دی
چې راځي بوربورکې انقلابونه
یو بیرغ د محمد(ص) به تل رپاند وي
نور دخیلمی[3] دي باد وړي بیرغونه
هم یو رنګ د کلیمانو پوخ تلن دی
راژیږي نوراومه اوپره رنګونه
سرچینه یې چې شي وچه، ډنډاوي شي
په غوړیا روان اکاو[4] اکاو سیندونه
د تاریخ په اوږدې پلنې هدیره کې
بې له شناختې[5] دي پراته ډېر اولسونه

۱- مفکوره = نظریه- فلسفه، ۲- ځواک = زور- قدرت،
۳- دخیلمی = ټول- سراسر، ٤- اکاو = بردم- ډک،
۵- شناختې = څازې

د هغو قامونو بڼه(۱) د بڼې شي
چې لیندې يې د ځلمو شهوتې پرکې شي
چې يې کډې مفکورې اوهلی نه وي
د هغو د خپلو لکې کوږې جنډې شي
راسمني د مشرانو چې يې نه وي
بې درنې پګړې پلرینې يې بښنې(۲) بښنې شي
لا شه تورې بنیادم تښې کاڼې شي
چې په برخې يې ژونده عقیدې شي
د شا دو غوندې پېښې کړې د قامونو
چې يې جس د نو بنتون بسمې شي
څه په څه دی له خاورینې دیوې کړه
له دیوې نه عقوبت بلې دیوې شي

کوچ شوملې(۳) سره بیل بیل کړې
زمانه د ژوند شاربل کړې
د میږو لاره یـــــوه وي
چې څه کاندي هغه تـل کړي

۱- بڼه = رنګ، ۲- بښنې بښنې = ریښې ریښې، ۳- شوملې = تروې- شلومبې.

چې په لار د شهزاده[1] شي
هغه دوه ژبې ساتل کړي

په فرعون کاندي نسکوره
چې دستور د کليم خپل کړي

دره يونيم په نيزه وړي
که آسونه دي رتېخل کړي

د ښې ورځې په تکل کې
خلق توري هم ګالل کړي

د کالا کوتر و ته ګوره
چې په نمر پسې غپل کړي

○

د باتوراڼو نوغي[2] دي خوړکړ
درته دي پاتې تش پېخالونه

دلبه[3] مرداره ځنډوي لاس کې
تش تېښوسان پرې کوي سود[4] ونه

د چتو ښکارې دو ګزې نه کړي
هوښيار ګرځي نيسي بازونه

۱- شهزاد د ... کيا ولي دکتاب نوم، ۲- نوغي = اصل - نوغي خوړول - بېخ ورکول، ۳- دلبه = غوښنه - طمع، ٤- سود = مينه

چې پرې اړې وي د باتورانو
نه ښکاري هغه دنګ ننښترونه
له خدای اګاه شول او نه له ځانه
طالبان وايي کوم کتابونه؟
غرابين زنګ شه، او توري پڅې
پاتې ملا دي، يا يې بانګونه

وګړي ګوره په غوږونو پړزو
نمرې له يو بل راشوکول کړي
کارونه واړه د لاس سپړي دي
څوک شي سکونډلی او څوک سکونډل کړي
دښته منانو د پېنګان راپسه دي
دښمنانو ونډې ويشل کړي
يو پنجور هم خپل نوغې نه خوري
آدم لګيا دی آدم خوړل کړي
څوک په خمڅو[1] پسې رانده شول
څوک په اوږمکو[2] شونډ[3] وهل کړي

۱- خمڅې = د نرو جوارو ډوډۍ - خوار خواړه، ۲- اوږمک = غوړه زېړه خوراکه - شاهي خواړه، ۳- شونډ وهل = لکه څاروي چې په کیاه کې تشه خوله ووهي، ولې خوري يې نه.

د قبر ځای د لوحې نښته

ځمکه وال ځمکې را انغاړل کړي
دوړې تو غوښې د دوزې خېژي
خالق آخر به منځ ته کېدل کړي

○

د ځمکې مخ چې په بلهوا ړي
دا انقلاب دی، هم دا پکار دی
چې سپوږمۍ او پلې سره یو سیال کړي
هغه ریښتینې کاروان سالار دی
وارته دې شعله زړغې زړغې کړي
نن را او چت شه هم نن دې وار دی
میړه د عقل، غوښې د ښکار خوري
د عقله پلې پخپله ښکار دی
هر سړی ځانته ترخه توبزي
یو څو ماړه دی، نور ولس خوار دی
کلیمه وایي په شرنګ یې نه دی
یو سر او بل سر عالم بې لار دی
د ننه په تن کې زړې زرغونې کا
بهر بیا کوره څه رنګ بهار دی

ژوندانه کله بېلتون کله ګډون دی

کله مل شه د ټولنې کله بېل

که دې زور د زمانې بدلولو نه وي

د دوران کوږې خوږې او شه بدل

درناوی او سپکاوی په جسو اړی

ستا په لاس ده که ګني اوسې که نسل

نشه توره ګوري لار د ګټې نه ده

توریالیه! چې ژوند شولی حق مسل

ساد، هغه چې په خولو یې د تندي خوري

تیار خوړ کړي د همه ولسیا غل

دیګرنګو ګوګل پاک وي تل له ویرې

درغلان او دورنګان وي په زلزل

ته ویله وې چې کوچې ماهیان بارکې

اوس وهي به یې دا یلبند شمال او ربل

حقتولنې ځنې پرته هر نظام کې

بنیادم له خپله ځایه راغورزېږي

دککوري د سرې ټوکړې دپاره

آدم زوې بل آدم وته ټيټيږي

پوښتنه من دی چې ټولنه کې ټولواکٔ دی

نيمنان خوبه جغ شوي تل اوسيږي

دناچارو کته باندې کښوي باندې

د چارمنو کټوي به نی کتې پخيږي

د بې وسو د خولو په ترموښا شکو

د وسدارو ماڼۍ رنګ، خمې ډکيږي

د رناوي چې په موړې[1] يا په دوتروي

لولنګو به په کُنځيکه خود ارزيږي

بې اسرې آسمان ته غړېدې غړېدې اړې

په ظالم چې به لاکله نسکوريږي

په زوخره به يې غړونه شي ټول ويلې

په لړمون د ځمکې داسې اورختيږي

بې ټولنې ژوندون څه دی؟ شنه پسرلی دی

بې ټولنې بنيادم څه دی؟ نه شی دی

ټولنيزه ژوند سمسور د سرې جس کا

د ټولنې مدعا واړه سرې دی

۱- موړې = پانګه،

په تولنه رېزكې لوى قهرمان شي

بې تولنې قهرمان هم ليشتكى دى

چې تولنه دې آدام په كليمه وي

هله وايه چې خپلواك د آدم زى دى.

د تولنې سره مل ، دځان ځارن شه

چې ستا «زه يم» د ښوندون ځانګړى شى دى

چې تولنه يې باره[1] دارتيا[2] ناخلي

هر بنجه څخې خپل چاروكى هندوكى دى

كليمه وار نړۍ يوه كورمه كړي

د يوې كورمې خوتل يوالغرى دى

○

دا زغوله ويخه ستركې را توكيږي

د پسرلو لاره د غنو په چا په وي

د نمرود د خرخشو به څوپېږي

سرې لنبې د خليلانو خوراكه وي

سامري د زرو نو پټ غلونه را نيسي

د مزو پيت پرك هم په تېچه وي

شرق ناتاري دوختونو نيمه خواكړي

انقلاب چې يې په نيمه كليمه وي

١- باره = پېښنې ، ٢- ارتيا = ضرورت - نيكړتيا - كرمه -

ارکجه چې نظامونه د نړۍ دي
ولسونه خو ټوخوړ دي ارکجه وي

○

د ښنډې تخم کرونکي عقوبت وي برخه ښنډه
خېږ يې څه کړي چې نه مومي ځوک يې وېږی له درست ونډه

○

چې د ټمال اوږوندانه د واړه ږکات شي
سرلوړي به دي هله په ولسات شي
چې نیستي د بیسمنانو نه غوځېږي
اور دي پورې په داسې خیرخیرات شي
ولسونه په میړونو ږوندي اوسي
چې میړونه په نیش لګي، خود میرات شي
شریعت چې په اندول[1] د خپل وخت نه وي
عقیدې واړه ذکنتې لات منات شي
د ږوندون پانې په خپلې سکې[2] کېږي
هغه ورک دی چې پیرې یې په میرات[3] شي
چې یې منده نه له دین نه له ساډینه
د ږوندون خوانږه په داسې ولس قات شي

۱- اندول = توله، ۲- سکه = سرمایه - راس المال، ۳- میرات = Grace - لږه وربخښنه.

د هغې او ښې ملامـــا ته عقوبت شي
چې يې بار له خپله توانه ځنې زيات شي

هر غورځنګ[1] ته دو رنګان ورننوځي
ځان دي پوهه په دې تکی هرسالارکړي
تا بيا کړانه د بهر د غليم نه ده
کور غليمي په اتبار اتبار کونه ارکړي
د دورنګو[2] وي نظر په خپلو کټــو
کله غاړه کې تسپې کله زنـارکړي
چې د ننګ خبره راشي کور غاړي شي
تش ميدان کې به د هو زوتو د بازار کړي
تا ته لاپې دياري وهي سوګند خوري
شا په شا دي له دښمن سره روزګار کړي
دوه مخيزه شروند په نه شروندون ليکه[3] دی
يو مخيزه شاه ځلي يو مخيز کار کړي

۱- غورځنګ ـ تحريک - خوځند

۲- دورنګ ـ دو پرک ـ دوه ژبي - منافق

۳- ليکه ـ حساب

هم خپل جسم دی سړیتوب خاوري ایري کړی
د دورنګ عمر په ځان باندي ستم دی

ښښتن تول د قدر وړدي پیدا کړي
یو سړی د بل سړی نه په څه کم دی

تر(۱) یسمار د فرعونانو دود دستور وي
که ولس یې تل زغمي، نو ولس ګرم دی

ستور تلیزو ته چي لاس شي رسولی
ولي سود یې په کلونو د شرم دی

باتوران چي د کونترو ځای له راشي
ای ویږلو! نړ هره چا ودی د غه غم دی

دې تولنو او دودونو لیشتکي کړ
کمني لوی له کائنات ته بنیادم دی

په لویدیځ کي لږ له عقله رڼایي ده
په ختیځ کي د هر لوري نه تورتم دی

نمریتار(۲) چي د فرعون وي نرامن نه دي
نرامن هغه، چي فرعون یې وړکول کړي

۱- تړیسمار: وهل ترل، ۲- نمریتار: د بل دودي ته ناست.

چې بې جسه وي جابروته تيتيږي
چې جسمنه وي جابر را بغـول کړي

چې د بل په سترګو وينې تول رانده دي
روغ هغه چې يې پخپله ځيرول کړي

نه سړي شو چې سړي يې خدايان کړل
چې سړي وي نو بتان نسکورول کړي

چې بلزونه کړي تنزري، بازوان نه دی
بازوان هغه چې تنزري بازول کړي

ننګيالی دښمن نيمګړي هم پوره کړي
او ولس په خدائی رنګ کې رنګول کـړي

په ذروکې يې چې ستوري زرغون نکړل
هغې خوشې لور په لوته تيرول کړي

ډکې ډکې جولې خلق ځي له درمـن
برکت دې شه ننګياله په رشـې

ښاپيرک په تورو څخو سرنښـاسي
سورپيا شه ختيځ رانولي پلوشې

د بازونو باتورانو پدې قات کـې
تپوسانو ځنې غـوره دی باشـې

د دروغو، د ناحقو منزل لنډ دی

ترڅو پېښې راځينګوي به يې مشمشې[1]
لا ليدلي يې بو رستر کي کليم نه دی
څکه کړېځي فرعونان لا په نشې
دحق د وکه له خپل ځای ږقولی نشي
د باطل دا شد تونه خرخشې[2]
ارو پيچ چي له نقشي دکائنات وي
په بل مخ شوی د نړۍ هغه نقشې

چي د نړۍ ستر که وبرېښي
غرونه واوري کاندي ويلي
حق بربال پرون هم نن دی
کېږي نښته څوک په سيلي[3]
داوبو د مخ کيل نه دی
کليمه د کانې کيلي[4]
د نښتر د سيالی نه شوي
که په خنبر شوي ډېرې ډيلي[5]

۱ـ مشمشه = پروپاګنده، دنهوره. ۲ـ خرخشې = جنګونه، ۳ـ سيلی = ملاتړ
٤ـ کيلي = کرښې، ۵ـ ډيله = يو وابنه.

بدخوګ بدونه نه وايي
خلق شوې داسې ايلي
چې رنځور باوېړي[1] وکړي
پوچې شي د دارو هيلي
له پولاد اصيلي زېري
خړې نه زېړي اصيلي
چې نښتر له برمه درومي
نه تينګېږي په يونيلي

○

لکه کس کړي په ځان غاړې
هسې قام په ځان ځاني[2] کړي
د هر چا تبر له تن دی
خپلې سينې خپله پرې کړي
هرڅوګ قبر ځان له کني
هرڅوګ خپلې جنازې کړي
غليان له کوره زېږي
پلمه بازخه له پلمې کړي
هرڅوګ ځانته تبې[3] سرې کړي
بيايې ځان باندې سرې کړي

۱- باويړي = د ناروغي بيا تاند يدل، ۲- کانی = شندې غاړې، ۳- تبې = دګمې تبخې

خپل عمل بري بښن دی
خپل عمل په غاړه پېرې کړي
څښتن ظلم تېرې نه کړي
هر څوک خپله دېوې مړې کړي
د فرعون د کور له درنده[1]
کليان جګې نېزې کړي

په مسور[2] و باتور نه ښکوي نوکې
د تنزړو تودې وينې يې مسوروي
د ننګيال کړلي خښتي ، سمسورېږي
ميږې واړه اوسپنځي که سوسر[3] وي
د دوران تابيا د هغه چا د وس ده
په غښتنو ښوندون چې يې نظر وي
د تاريخ ټول نرزوري پرکونه سني
چې مدام د ننګيالو موټي لښکر وي
منکران به څو حق د لارې ټنبتي
د هر يو لار به آخر پدې خيبر وي

۱- درنده = غولی - جوس .

۲- مسور = دمنوکونو رنګ - نيل پالش ، ۳- سرسر = دوکيا کېدونکی اوږ .

○

کلیمه لوی چیناگر دی   تل ترتله په غوږ ځنګ
سوسرونه پرې اسپرلین دي   سیمه سیمه پرې ګلرنګ

○

دکشر مشر فرق خوخود وی
څښتن لومړی دی او رپسې ته یې
دیونه کېچ یې په نوروبـــــــره
هغه قجیره، ځواکمن مېړه یې
چې دی خویونه د هغه خپل کړل
هله په ولې یې، هله بهشته یې
ځکه دې غوره پخپل سر اخـــلي
دهغه مټ یې، دهغه کړه یې
دهغه مل یې، په زړه یم بســـل یې
له سین زرغونه برېبوکېنی نه یې
په سپکو کانو چې ځان دې تولې
دا له خپل ځایه لا خبر نه یې

۱ـ غوره ـ تور تهمت (... فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم ...)

په درست عمر کې بوڼه[1] دی نه ده کړې
دا دی باز دی وهنده او دا میشکار یې
یو قدم له خپله ځایه مخکې نه شوې
دکانې غوځکی یې ټول عمر په لار یې
نه دی برید، نه دې ولجه، نه دی مېښود څه
هسې لوټ[2] یې او دځمکې په مخ بار یې
څه که ځان په سرو مهرانو باندې نیسې
په نظر د صرافانو کُټ بنګار یې
حج، مونځونه، تلاوت کړې روژې نیسې
ولې اوس هم زناری یې، بُت ګزار یې
لږ ه پښه ونیسه فکر له ځان وکړه
چې دا ولې له همه قامونو خوار یې
چې هم دغه مذهبونه دې امساوې
لکه وندله کړنګونو به غوزار یې

دغلیانو په مسودونه
چې زنارونه دې، هغه تسپې دې

۱- بوڼه = لومړی ښکار کول، ۲- لوټ = بې هډوکو ځانده.

کتاب کښ‌لی، باطله کړی

دکتاب مینځ نن هغه کیسی دي
انځور هم هغه خدا ئی انځور دی
ولې پرې شوې پوچ کښیدې دي
چې خلیلانو را ړنګـــولې
دا متیانو هغه کعبې دي
دا چې یې زړونه د کلیمو خیژي
چې ویخ یې کورې بې کلیمې دي
دمذهب شروتې لیندې پهلاس دي
څکه یې ویشتې تل مُوندې دي
چې حق ننګي وه ځلمی وغشـــی
چې بې ننګي شوه ځلمي دُرمې دي

دباتورو دور تــــړل ده پـــر
لـړه ناسته یې په ځـــاله
دشړوند بړد[1] کې، راځـي پـتې[2]
دنصیب لیک ته اتـــاله
چې نیستي په هستی مــارل[3] یا
څه به خلاص شي له زوالـــه

۱- برد = سیالی، ۲- پتی = ویروستی، ۳- مارل = حسابول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يې ټکره کلیمه ده

ولې نه دي ټول راټـــالــه؟

بازدارې دې خپله ستاېي

په دېوال له تش پېخـــالــه!!

په نرۍ باران پسخــه شـــي

اوم غــرړن لونبۍ ګلاله!

دبل ګټې ته په طمـــع !

هيڅوک نه ګټي يې تالـــه

خواږه بـرسـېره کا، ترا خـه بـه ورک شي

چاپېرټولنه که هرڅو تــرخــه ده

تيرې بـه وي ترهغې ځـــلې ځـلې

چې دې دېوټ باندې دېوه څومره ده

حُجره، جُمات کې يې رېښتيا وويـل

له يوځيز نه ولسيا خپــه ده

د رابيا کې بورجل ته ځان رسـوه

که لار د سـروغنوچا په چا په ده

د صبا لاره څوک دې ب کولی نه شـــي

منمه دا وخت نکه توره شپه ده

په سپوږمۍ کوزشه مېږني وويل
دا د برتګ لارې لومړۍ کړیږ ده

ښه عمل «زه یم» ږغون کړي
بد عمل د «زه یم» ږنګ شي
چې په «زه یم» شهسري (۱) شي
دوه جهانه یې قلنګ شي
شي تالا ترغه په «زه یم»
چې دوه مخي شي دوږنګ شي
بیا د «زه یم» ژوندا نه دی
چې کالبوت دخاوړو رنګ شي
چې سمسور یې «زه یم» نه کړ
د وجود سره چنګ ونګ شي
مرګ یې هیڅ کولی نه شي
چې دخدای په رنګ کې رنګ شي
په خپل «زه یم» باندې ننګ دی
په ښښتن که دچا ننګ شي

(۱) شهسري = سترسړی - لوی سړی .

ګنبد ه پرې ستا عمل دی
که دې "زړه یم" سرانځور دی
شو سړ هسکه دلې هوړې
چې په "زړه یم" کې سمسور دی
چې ځوانکه[1] یې شي تورکې
تش لمنی، هم مختور دی
ای د ښتې غم خوړکو!
ښته هم، خوشروند ځه نور دی
دې آدم، آدم په زړه یم
بې له زړه یم د آخور دی
چې د تش نس او د نوس شي
سړی ذات یې ورې پیغور دی

د میړونو تېرو تورو چورنګ یو رل
د اَتي په امبالې چې غورمبېدل
د هغو ښارونو بنه الـــوزي
سر چېپه چې جُره باز نه نیغېـــدل

۱- ځوانکه: دزړې یا تخم هغه شونې تیا چې زرغونه ترې کېږي.

د هغو په طبیلو خوړونه غښتي
چې له حق څخه ناحق ته اوړېدل

چې خوړلې سوګندونه یې د وفا وو
دار یې یښي په اوږو وګرځېدل

د ړندو کلي کې کراني خرمهرې وي
او لالونه په سوپیا کو خرڅېدل

د کلیم په برخه دا رنګې مړښواک وو
چې له واکه بې واکې ته پسخېدل

د مېړونو پولادي متې سنګر وي
تور برېښونه یې شملې د قام د سر وي

په پوړونو د جمات خوبونه نه کړي
یرغلونه د باطل چې یې په سر وي

د مېړونو نغرې کوندرې شرېک وي
شیخ ملې دوتر یې واړه یو دوتر وي

مخور دړاني هغه تومن دی
چې پرانستې یې په درستې نړۍ ور وي

د نړم چینه به یې هم چرې تاند نه کړي
چې پخپله روستې ځېلې د نښتر وي

په نېزوکې یې دوړانګو ستورې ولاړ شي
ننګیالي دنمرخاته ختلی نمر وي
که دېنګان لرې هر څو ستورې وزرې
لوېږ ماري دباتورو په څېګر وي
چې کاسیر وي په پښونی کې بر بند وي
حیا خپله حیاناکوله څادر وي
پردې بد شي دکتوي خپلې نکنولي[1]
بدي کرونی خپلو بدوله اشر وي
دمېړونو دښځوټ هم دغه دودی
یاد هېرې توله ماره یا توله نهر وي

○

چې یوه یې مفکوره وي
اوله دې نه په ادب وي
په سره کې کنجي[2] لاس وي
په توده کې یک[3] جلب وي

○

نه نوره دکائنات ده   نه دشروند دستوراو لاره
چې یوخودي په ولـه[4] وي   اودنورو برخه خواره

۱- نکولي = پخکړې - لمده بل، ۲- کنجي لاس = خپلوکې کلک لاس ونیوکړي.
۳- یک جلب = چې آسونه یې ښنګ تر ښنګ روان وي، ٤- په وله = ماره - هوسا.

د میړونو لار[1] لو مړې توری وهل دي
چې نړۍ په ولکه واخلي نو ویش کړشي

د میړه نیکه دوتر چې شته کول غواړي
هغې مټې بډې راکاږي او نښر شي

د قام مشر هم د قام په جامه بوّیه[2]
چې ولس یې د شړه وي، شړیور شي

زمانه که ببر شوې اباسین شي
شاه خلمي ورته پښې ښنجې کړي تو ر شي

چې په ننګ د لا اله وي غزا هغه
نور خوهسې خلقي خوشې کړ کړشي

د سینا په دونهه پند هتول سر ببرې
دیوې دونمې ترغه یوتبر شي

برغو[3] پوک وهه، ډنګ ورکا نغاړې له
دا خواره واره بنجخي[4] که لښکر شي

۱- لار= قانون، ۲- بویه= پکار دی، ۳- برغو= سښکر- تورم،
۴- بنجخې= درې خچې (په اصل کې دوني بوټي سرغوته وائی.

په توربرېښ چې په میدان کې جنګیالي وي
سرښېرې کې یې وتلي ننګیالي وي
په خپل کور کلي کې د ېرخلق نامستو وي
حقملان په ولسات کې نومیالي وي
چې کلیم ورته بیرغ د یرغل ورکړي
که په هره غاړه مخ کړي، بریالي وي
کلیمه پښتوله، په لاس کې بمبل توره
د میړونو خو هم دغه دوه کالي وي
که لوی شي دی هغه منډ د ابدالي دی
په داڅه که دچا توره ابدالي وي
په سومنات دغوابین په خوله بانګ وائي
چې په ختنه کې یې ګډه بلالي (رض) وي

بازدارې پورې پېغور شولې بازداره
باتورزي دې قوشخانه کې ټپوسان شول
په ټولنه کې رڼا پوښتې ژانغله
که وګړي ټول د سیلمې نه حاجیان شول

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرعوني او هاماني په زلزل کوره
پدې شخړو کې يو څوک کليمان شول

چې ډيوې يې ستا پلرينې واخستلې
د مېړي له ځايه پورته شو آتيان شول

د همت سپاره دې وبوګڼېدل هسې
خو سپاره درته له پامه وزبکان شول

زمري يالي له خپلې ماري په شا نه شو
په داخه شي په ډنګ ډنګ که ناکسان شول

اى تورانكى اوردزره ونولـه
ستا يو څوک ورکېدلى نه شي

نره شلونه دازغو که وي تل
د ستړکو لاره څوک نيولى نه شي

د ګيدړانو په اور روکې چرې
د زمري غورمب خطا کېدلى نه شي

چې شي لاس بري د فطرت په لاړو
په هغو چړک را پربوتلى نه شي

د نن په ګټه چې يې سود کړېدى
د صبا يې ميدان ګټلى نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له دې ځمکې پورته شوی نه دی
خبر د بل نړۍ سره لیدلی نه شي
په شاه میرزه یې انګازه شوې ده
که یې بنجخی نسن لیدلی نه شي

چې د لیچو زور پیدا کړي توره دار شي
چې چنګین یې وتړي نو هغه لار شي
چې وسلو متو سره کلیمه نه وي
که د غر پشان تو من وي تار پتار شي
له دستور د کائنا ته ځنک وځتي
د کندو انبار شته من قامونه خوار شي
بې وسي په دنیا لویه کوتاهي ده
چې د ښکار کولو نه وي، خپله ښکار شي
آدمزاد لویې میړانې شي کولی
چې د خېټې د غمونو نه وزګار شي
خواري بویه خو په حقې لارې بریه
خرډک کله په خولو وینو چنار شي
ته پخپل بخرکي ولې ناویسا یې
هم بخرکي چې خوندي کړي سور انګار شي

شنه راستي د سروي هيچري خيم نه خوري
که پري تېر د خزانونو ترپسمار شي

◯

د باطل د وينځکي خوکليمه ده
له نيمگړو مفکورو هيڅ نه وېرېږي
د پرقامونه به د ځمکې له مخ ورک وو
خود ټکه سره تيغ نه وېږي کېږي
زېږي[1] ټول سمسوريږي دل ځوخت تر مينځ کړي
تلوار کړندو! ديک پسوار باندې تودېږي
پلويانو دروسوا وليدنن! واورئ
دا زيږي ستاسو په وراندې به نوريږي
بنسټونه د ړوندون په يوه حال وي
اداښي مکوله وخت سره نوريږي
ټول بدلون يا نه بدلون ړوندانه ندی
خوارهغه دي چې يولورته ځنګزنيږي

◯

په شونکار دا باسين چې شوي پورته
ولې چپ يې د ماڼکې سندره نه کړه

۱- زېږي = زيږي.

(c) kotabeen.com The Digital Library

تا ړاکونه د خزان نړکونه تېر شول

خو د سړوي شنه جامه يې زړه نه کړه

چې رېښتيا ويل د کومو خولو تور وه

بر په دار يې له رېښتيا و بله نه کړه

راغلل ډېر انقلابونه دلې هوري

ولې درسته يو سالار کليمه نه کړه

مېړني په مېړني پسې لوګي شه

خو باطل سره تو ده يې سره نه کړه

تېر و تور و تهمتونو او خونړې هم

هيڅ کچه د پتيالو عقيده نه کړه

چې د سرو وينو پياشې پکې ځلېږي

شاه ځلمي هم په هغو لاړو چلېږي

سر سجدې د جماتونو په پوړونو

د مېړه په يوه هڅه نه ارزېږي

ککرې د کليمانو وي تل هسکې

شکروري ککرې ورته ټيټېږي

حقملان له زماني وي پېرې مخکې

خلق نور د زماني په دود تېرېږي

کلیمه د کائنات سره جنګیږي دی
غل د رغل به له جنګ غالي پښاکیږي
ته دې خپله غاړه خلاصه په مړدی کا
دې نه مه ګوره چې کله صبا کیږي

○

د میړه له متو پاڅه — د ناحق جهان نسکور کا
په چینجنو روستو ګړګو — بود هیږه پورې اور کا
دا خدایان د تیږګي نه دی — ولې ته سترګې د بور[1] کا
د قامونو ندی ځمکه — د آدم ټالیزه کور کا
دا د غوښنو تش لوټو نه — په ځلقا د جسو نور کا
د څښتن په ګنبد وکې
خپلې چارې دې انځور کا

○

په تیرو تورو برغنده ځي
ننګیالي ځي په خپل منږه ځي
د میړه د خولــــــــو وږم
د سپرلو له ګرده ونده ځي

۱- بور = زهري.

له ښښتنه چې هم غږن وي
هغه کار هم کله شنه ځي؟

هغه پښې پرې کړې بويه
چې د خلقو په مرکه ځي

د تسپو خاوند ته خيردی
که ځي دارلره، لونه ځي

وسپينيزې ختې[1] را وړه
د کلپانو آخر کنده ځي

چې په ځانګه کې پخه شي
هغه ځمکې له بې شنه ځي

چې له اوره لاشه مومي
ځه يې ويره بيا له اوره

زړې مات وړوکي کور کړي
شي همغاړې له شه کوره

په چرسو[2] به تر څو سود کړي
کائنات ځنې پلن پسوره

د زړې ځای پکې ورک شي
چې ژوندون کړي جامه نوره

۱ـ ختې = کميس- پمنۍ، ۲ـ چرسو = تنګ ځای

سرېخېره تل پائېږي

خیر دي نشته سرېخوره!

د فطرت په هنداره کې

له ښښتنه ځان ته ګوره

چې ځانمن دی هغه کس دی

چې ناځانه دی ناکس دی

په سیلاب غرونه لړېږي

څه ارزښت دلې د خس دی

یو په لس، هم یو په سل دی

پیاوړی چې په جَس دی

د هوسو دغزالې[1] نه

دزمري ورتېره وس دی

په زرګونو دلو سرد[2] له

یو بڅری د اور بس دی

ګړندو پرې ږیره ګل کړه

د مېته ؤکاروان پس دی

١- غزاله = د هوسو سپل

٢- سرد = یووابنه

○

زرداران خوري مدام غوښې
د خپل قام لکه کرګس
په درست قام يې لګولي
له پېرو راسې کرګس
دوی ږېښمين له سره واخلي
قام له پاتې شي يکرس
روږدي ده ب کاندی ولس ته
بیاکوی مانځه اودس
د بې وس وندې کوونکو!
وي ترڅو به ستاسو وس
د «لا تزکضوا» وخت لنډ دی
لاکوئ هوا هوس

○

چې ښتکوی ظالمان شي
سینه يخه د جهان شي
چې خدايان پرمخی پرېوځي
رااوچت بنیاد مان شي

چې ځانګړی دوتر ورک شي

په توبه لولنګران شي

کلیمه هله په پښو شي

د باطل بورجل چې وران شي

زورداری کې ځانا ځان وي

کلیمه کې تول یو ځان شي

○

پدې شخړو پرکښو کې

هم هغه ځلمی انځور دی

چې د تول نوغی دخیره

همه چارو کې حقطور دی

○

پور په جسو شه بیا ګوره

چې یو تن ځنګه لښکر شي

د میړه له چارو بر یښي

په تندی اخستی غر شي

هر د ځو بر خیز تیا ده

چې خر د ک پاڅي ښتر شي

له تنې زوخ چې اوچت شي

لکه نمر پیري تل سحر شي

چې ښوندی وي د ښکار ځله
تو دې وینې خود شهپر شي
زمرین ګواښنه شاه ځلمو ته
سلامي سنګر سنګر شي

ځوانان څه کړې دو رمې دي
ځکه يې غشي بې پلې دي
چې له بازه چېرته ناست دي
پیغالونه يې ولجې دي
ولسات لکه تنزري
د ښکاریانو په ښچې دي
د بل مخه يې پټوله مخه
پرکښي نه دي ښرمې دي
د نمرود وسیلې وایي
له آذر يې عقیدې دي
چې نو مړي په سرو دي
د سرو تښي پیښې دي
د باتور نخښې يې نشته
لا ملخي تولې جوتې دي

د یو شرق نرغملونه دي
داپړي دومره اومسې دي
پکې زه یم بوده نه شمه
وجود تشې تنستې دي

○

د آدم ځانګړی، زه یم   لکه حق صمد احد دی
تن زاړه دی ولې زه یم   لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُوْلَدْ دی

○

د هر زړي په درون کې   د خپل ستر وجود نځوري
تیغ، تنه ځانګې ګلونه یې   هم ګامونه په خپل لوري

○

دیګرنګه برید میرونه   نیسي نور نور سنګرونه
د فطرت خوابزه لږنه دي   که ساړه نه شي متونه
لمن څه چې ځادرخور کا   د سپرلي ډېر دي ګلونه
ته لا میشت په سرپراوې   ژوندي شخړې پړاوونه
خوني خوني ستور تلیږي   تازه نه کړه یو خونه
که تنا کوونه کښیني   شي کوته به مزلونه
قدم تېز کړه، چې غریږي   ستوره تلوکي جرسونه
یوه ورځ به درته راشي
ستورکزونه بیلکونه

چې په یو هسته پیوست شي
ذرې غونډې شي تورغرشي
ورانګه کړه شي په ورانګې
رادبره نوی نمر شي
چې حجرې غښتلې پاڅي
نود هک ځاندرو سحر شي
ننګ له ننګه چې کوشیر شي
هم لښکر شي، هم سنګر شي
چې سپینګیر سره صف تړشي
هله الله اکبر شي
هڅې هڅې چې په ګوابن شي
نو چوغې نوی په سر شي
شهسواران چې یک ځلب شي
د برېدونو(۱) لوی اختر شي
توره په توربانډې شي پورې
سترګې سترګې یونظر شي
لارې لارې هرآسمان شي
چې همت همت وزر شي

---

(۱) برېدونه=ولجې، مال، غنیمت.

د ژوند پېټې شي مخ لسوځي
چې شو کېر تېره نشتر شي
چې کټل بخښل توره شي
بيا آدم جنت ته ورشي
چې د عقل سپاره وېښ شي
پوچ خدايان هله ړبر شي

د وجود توره زېږون دی — او د «زه يم» نوښتون دی
نوښتون کړه د ژوند تړه — نوښت «زه يم» له پاځون دی

يو غورځې دی اباسين دی — غروند غرونه دی يو ږيز دی
يوه هڅه دی سپوږمۍ ده — يو يرغل دی ستورتلېز دی
له تش ښور لاس اوچت شوی — اوس د هر غوره غورېز دی
ستا د توري له تکوره — کائنات ټول سندريز دی
غره راغه دی له همته — ګل لمني ګل مخېز دی
لا د ژوند غرمه ده لري
دا خو اوس لا سورکهيز دی

کـه د ښـوند نقشـونـه د پـردي
تـه د واړه ښـوند انځـوریـې
نور ښـوندون دي همـه پـلي
همـږیو تـه یې چـې شهـسوريـې
واړه ستوکي یو یو رنـګ دي
تـه لـه رنګـه سپـرلـي طـوریـې
د هوسۍ پـه سـترګـه د ننـه
همـږ باتورکسـي د بـوریـې
د ذري پـه ځـانـدره نمـریـې
پـه قطره سمنـدر سپـوريـې
تـه پـه ځمکـه کي آسمـان یـې
پـه سـرو اوبـو کي اوریـې
د لـشـي سـره پیـاڅـه یـې[1]
لا شـه تـوره، هـم تـکوريـې
چـې راغـونـده شي مـوټـی خـاوري
کائنات شي چـې ورخـوریـې
د ځـجـرو پـه ارونـکـه کـــي
لـه ظاهـرلـیـده څـه نـوریـې

۱- پیاڅه: د شاتو ډک ګبین

نور کوروڼه په تا تنګ دي
نه همسيال د خدای د کور يې

مفکوري به دوهري پوچ شي
د دي يو کليمي وړاندي

چي يې ښن سندري وايي
په صبا يې وايي ساندي

په تولنو کي زرغونه — دا د ديوي او مشالونه
د سرهنګو شاه ځلمو دي — د خولو وينو رنګونه
د شاه متو الامي يي — اسمانکه سنګرونه
کښيدي يې د کړاو دي — وير سيرلي شاليزارونه
د ناغو ستر کوشو کير يې — شه علمونه، حکمتونه
په نهره د جنګرېز يې — خوږي وګړي شولانونه
د عقلي مسنود رشه يې — هڅوبونه، تهذيبونه

دغلي د نرګس غربن دي — پسرلي يې تا نګه راتلی شي
په ارکه چاپيريال هم — انقلاب زرغونيدی شي
عکسمته پرکښو نه — مله د لاري توليدی شي

میره مل که د ښښتن دی له ښښتن محکې کېدی شي
د تیرواز غوله تخرګه نوې نژوندرا ښتر کېدی شی
دفرعون له خپله درنده
کلیمان را پاڅېدی شي

آدمزاد لا لیشتینګ دی لا د پرلري له خپل ډګ دي
که په‌تومنه باتوران دي لا په چارو کې لوګ دي
فلسفیان یې هلک فکره لا، له نره یم بې درک دي
په دې ویرلوی کائنات کې په یو حمکه، نمرتاوک دي
که خپلوا که د پرځان بولي چې یې ګوری لا بل وک دي
د شپانه ښاری لا نه زده شرمخان د خپل کتډک دي
لا یې عقل د پرکچه دی لا په د پرجهلونو کلک دي
د سربنوره نغوتکو په لاسونو کې لینزک دي
ز بېښنا کیان یې په جوش کې
هغه شان په امبولک دي

لا په سر یې فرعونان شته لا قارون شته، لا هامان شته
آدمزاد چې ریز کسی دي لا دو چې د پرخدایان شته
د ولاړې حکه نه شول چې پرې پټ شلمان شلمان شته

لا په دار مسیحا خبري   لا لا پاري مذهبیان شته
خلیلان شروني کشري   د آذر لا لښکریان شته
هر نوښت ته کفر وايي   لا مخ ختي زناریان شته
قلمونه په اور سوځي   لا د علم غلیان شته
آدمتیاله لا یو خوب دی   لا د قام، خاوري بتان شته

سړیتوب ته لوی منزل دی
لا د دوو پښو حیوان شته

وخت به اخلي، ادمزی چې
له خپل ځانه اشنا کیږي
د ښتن او د خپل نزه یم
په اړیکو چې رسیږي
وخت به اخلي دا حیوان چې
د سري په پښو پا څیږي
وخت به اخلي پوچ خدایان چې
د بربري، نسکوریږي
او د جهل کتابونه
د خندا توکي جوړیږي
وخت به اخلي کائنات چې
ستر آدم ته بیاتیتیږي

د آدم په پاڅېدو کې
لا د ډېرو پېړو څنډ دی
د دې دوو پښو څاروی ته
لا په څټ کې لوی کولند دی

ته په ښتول کائنات برېښې — خوله ځانه بې خبرېږې
ملغلره یې په «زه یم» — که سپېڅلې په تن بهرېږې
په یو ښاخکي کې ټوپان یې — په ذرې دننه غرېږې
بر سېرنه که لا ک بنسکارې — چې په جس شي نو سره زرېږې
ستا توبرې توره دې «زه یم» — هم په «زه یم» ولجه کرېږې
که ورستی راغلی کاروان کې — خو دواړه کاروان سرېږې
مینځ هستۍ ته دې پام نه دی — د بهرهستۍ په چېرېږې
لا نیمچه آدم یې ځکه — لا دنیم ځان روزنکرېږې
انځاره کې حق ته تلیه!
د ناحقو انځورګرېږې

مفکورو پوچو او خوشو
کوچنی کړی آدم زړی دي
که یې ستر کتاب په لاس شي
د ښمنتن د برش سړی دی

○

الکتاب په ادم نه ونسی

لا نه بنودن آخرنی دی

که هر څو مره لغوني دی

خو هر نن کي صباني دی

○

حق لا اوس هم نا ويلی

که ويلی د ننـدلی دی

فرعوني دی په خمار کي

نازيږې کليمی دی

چرګ پر پوتی سيلاب زوځي

نوح پلوی بي بيږی دی

د کعبی سپايان جوت نه دی

اتيوان بيا په غدی دی

يو مذهب د کمتي نه دی

دالیندی واړه بي ژی دی

خلق خبتي د بتکور دی

ځکه نبخي آذری دی

نا پوهي د هر وګړی

په وګړي په غدی دی

مفکوري پوچې نيمګړې
بـکیلکونه تیزندی دی

○

چې خوندي دې ګړوروړه شه
چې دې وبازه خوندي شه
لاس په ظلم پورته شوی
بېرته شرق په ځپل تندي شه
د باتورو جسم يې بايلل
چې د چتو وهندي شه
پولې پاڅي آدم وخوړي
چې د پولو ځاى بندي شه
د خلیل ع بړې ته وڅي
د بتانو وهندي شه
چا تونګ د اسمان وخوړ
ځوک ځغلا په ګړندي شه

○

ښونداونه تول يو ځانيز دی
که هر څو مره ګڼ رنګين دی

PROPERTY OF ACKU 7550

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ د ټولو په یو مخه
که هر ټوکی بل مخیز دی

په یو بم په زیر جار وځي
دارباب که زرتاریز دی

لاړي لاړي یوشهلاره
ټل ټلي، یوشه ټلیز دی

ستور ټلیز ستور ټلین کور کور
کائنات یوشهکوریز دی

پدې دومره هِک ځاندره کې
ځمکه ناشې غوندې څیز دی

خو ځمکځزی په شونی تیاو
دهمه ژوند د توزیز دی

په تنزومت کیراوکړه
شیش بیا واخله ویرجهان ته

چې ذره په ولکه واخلي
مټی راښکه بیا شلمان ته

ستا تقدیر څه ځمکه نه ده
لاړي وباسه آسمان ته

له بېلي درياب ته واوره

له تنګي نه پلن دامـــان ته

غوږ کښه په لينده کـــږه

بيا ورکښيوزه سخ کمان ته

له سيږغودي د پرشوند وکـږ

لاس کږه او بند نمـــرو ښــان ته

پوهه بوځه ځــيرکتيا له

ځيرکي راښکه ايمــان ته

په نړۍ ورخوربــدو کي

ګرځېدلی اوسه ځـــان ته

PROPERTY OF
ARIC
Established
1989

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library